

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

LUKA LUZAR

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Športna rekreacija

Športna rekreacija

**RAZVOJ ŠPORTA V OBČINI ŠENTJERNEJ OD LETA 1962
DO 1991**

DIPLOMSKO DELO

MENTOR

doc. dr. Tomaž Pavlin

RECENZENT

izr. prof. dr. Damir Karpljuk

KONZULTANT

izr. prof. dr. Maja Pori

Avtor dela

LUKA LUZAR

Ljubljana, 2011

ZAHVALA

Dr. Pavlinu se lepo zahvaljujem za mentorstvo pri diplomskem delu. Hvala tudi vsem, ki ste sodelovali pri nastajanju dela, vsak podatek je bil zelo dobrodošel. Posebna zahvala gre prijateljici Vesni Vidrih za vso pomoč, nasvete in podporo pri nastajanju besedila.

In na koncu: hvala mami in ati. Vama gre največja zasluga. Hvala, ker verjameta vame, hvala vama za spodbude, podporo in potrpežljivost na moji študijski poti ter pri pisanju diplome. Zelo sem vama hvaležen in vaju imam rad.

Ključne besede: Šolsko športno društvo Polet, Športno društvo Šentjernej, tovarna Iskra, prostovoljno delo, športne panoge

RAZVOJ ŠPORTA V OBČINI ŠENTJERNEJ OD LETA 1962 DO 1991

Luka Luzar

IZVLEČEK

V diplomski nalogi je prikazan zgodovinski razvoj športa v občini Šentjernej od leta 1962 do 1991. Predstavljeni so ključni dejavniki razvoja. Prvi je ustanovitev Šolskega športnega društva Polet, ki je pomenil temelj nadaljnjega športnega delovanja v Šentjerneju. Drugi pomemben mejnik predstavlja ustanovitev Športnega društva Šentjernej leta 1968. Le-to je imelo več špornih sekcij, iz katerih so izšla nekatera samostojna športna društva. Tretji ključni dejavnik je tovarna Iskra, ki je bila najpomembnejši finančni podpornik športa, ter kot četrti, prostovoljno delo in entuziazem ljudi, ki so delovali v športu. Prikazan je tudi razvoj posameznih športnih sekcij in društev, uspehe, ki so jih beležili, vzponi in padci, razlogi zanje, izpostavljeni pa so tudi ljudje, ki so bili v posameznih športih zvrsteh aktivni.

Key words: School Sports Club Polet, Sports Club Šentjernej, Iskra factory, voluntary work, sports disciplines

THE DEVELOPMENT OF SPORT IN THE MUNICIPALITY OF ŠENTJERNEJ FROM 1962 TO 1991

ABSTRACT

In my graduation thesis I presented the historical development of sport in the Municipality of Šentjernej from 1962 to 1991, as well as the main factors of development. The first factor, which had a great influence on the development of sport, was the establishment of the School Sports Club Polet (Šolsko športno društvo Polet), which also represented the basis for all further sport activities in Šentjernej. The second crucial event was the establishment of the Sports Club Šentjernej (Športno društvo Šentjernej) in 1968. It was subdivided into many sport sections, from which other independent sports clubs were formed. The Iskra factory was the third factor, which influenced the development of sport, since it was the most important financial sponsor. Also, the voluntary work and the enthusiasm of all those people, who worked in the field of sport, contributed greatly to its development in the Šentjernej community. Finally, the representation of different sport sections, clubs, their successes and failures, as well as the reasons for them are included in the graduation thesis. Special attention is also dedicated to all those people, who were active in different sports.

KAZALO

1. UVOD	8
2. METODE DE LA	10
3. RAZPRAVA	11
3.1 Predstavitev občine Šentjernej	11
3.2 Stoletje športa v Šentjerneju	12
3.3 Konjski šport	16
3.4 Šolsko športno društvo Polet	21
3.5 Športno društvo Šentjernej	25
3.6 Športne panoge	28
3.6.1 <i>Smučanje</i>	28
3.6.1.1 <i>Smučarsko društvo Šentjernej</i>	29
3.6.1.2 <i>Smučarski skoki</i>	34
3.6.2 <i>Rokomet</i>	36
3.6.2.1 <i>Moški roketni klub Šentjernej</i>	37
3.6.2.2 <i>Ženski roketni klub Šentjernej</i>	39
3.6.3 <i>Nogomet</i>	42
3.6.4 <i>Košarka</i>	46
3.6.5 <i>Namizni tenis</i>	48
3.6.6 <i>Aletika</i>	49
3.6.7 <i>Kegljanje</i>	52
3.6.8 <i>Šah</i>	53
4. SKLEP	54
5. VIRI	56

1. UVOD

Pred bralcem je diplomsko delo z naslovom Razvoj športa v občini Šentjernej med letoma 1962 in 1991. K temi naloge me je pritegnilo dejstvo, da je bilo o zgodovini Šentjerneja že veliko zapisanega, vendar pa nisem nikjer zasledil, da bi katero delo opisovalo področje športa. Spraševati sem se začel, kakšna je bila krajevna zgodovina športa, ali je bil šport razvit, organiziran, kdaj se je pojavil, ali so bili šentjernejski športniki uspešni, koliko dejstev poznamo, ali so zapisana itd. Začel sem poizvedovati in iskati odgovore na svoja vprašanja, ter prišel do ugotovitev, zapisanih v nadaljevanju diplomskega dela.

Zanimivo je dejstvo, da šport in športno dogajanje v kraju od njegovega nastanka, ni bilo nikoli celovito obdelano. Dejstva in podatki so shranjeni v posameznih dokumentih, zapisnikih, poročilih, člankih in v spominu takrat dejavnih športnikov in športnih funkcionarjev. Gradiva so zelo razdrobljena, kasneje pa se je izkazalo še, da je bilo žal precej gradiva tudi uničenega.

V občini Šentjernej sta bili na temo športa do sedaj izdani dve deli. Manjša publikacija ob 40. obletnici Šolskega športnega društva Polet in diplomsko delo, ki se je nanašalo na razvoj rokometu v kraju. Dodamo lahko še publikaciji na temo konjskega športa. Ni pa bilo do sedaj izdanega dela, ki bi zajel ves šport v občini od njegovega nastanka naprej, dela, ki bi razvoj športa kronološko uredil in povezal v pregledno celoto. Menim namreč, da si Šentjernej z bogato športno zgodovino zasluži delo, ki bi opisalo športno dogajanje, ki je pomemben del njegove identitete.

Zato sem se odločil, da bo tema moje diplomske naloge razvoj športa v kraju. Želel sem zbrati in zapisati te razdrobljene podatke, jih urediti ter prikazati celovit športni razvoj v občini Šentjernej z vsemi najpomembnejšimi dogodki in mejniki med letoma 1962 in 1991. Zakaj ravno to obdobje? Glavnina razvoja (moderne) športa v Šentjerneju, z izjemo konjskega in pa telovadnih društev, katerih dejavnost je segala v naše kraje, se je zgodila v tem obdobju, kar sem smatral za zaključeno celoto za diplomsko nalogo.

Pri pisanju sem naletel na kar nekaj ovir. Med njimi je bila zagotovo pomanjkanje dokumentarnega gradiva. Velikokrat sem se moral zanesti na izjave športnih delavcev, katerih podatki pa so lahko bili med seboj izključujoči. Navsezadnje je minilo precej časa od takrat in

če stvari niso bile zapisane, se lahko letnice razhajajo za leto ali celo več. V pomoč in orientacijo so mi bili članki v regionalnem tedniku Dolenjski list in pa letnice na posameznih fotografijah, ki so nastale ob posameznih športnih dogodkih in jih intervjuvanci hranijo še danes. Zagotovo so stvari, ki sem jih izpustil, ker enostavno nisem imel o njih gradiva, bodisi pisnega bodisi ustnega. Dejstva sem skušal predstaviti kar se da pregledno in nazorno, ne da bi se izgubljal v podrobnostih. Z zanimanjem sem vlekel tudi vzporednice s sedanjim časom in primerjal šport takrat in danes. Predvsem me je presenetil entuziazem ljudi in njihova velika predanost športu.

Diplomska naloga je aplikativna in pomeni novo delo na področju športa v Šentjerneju in krajevne zgodovine, kar je bil glavni motiv pri izbiri teme naloge. Z delom želim:

- prikazati razvoj različnih športnih panog in športnih disciplin v občini Šentjerneji od leta 1962 do 1991;
- ugotoviti in v kronološkem zaporedju prikazati razvojno pot športa v občini, vzpone in padce ter težave, s katerimi so se srečevali športni delavci in športniki v obdobju med letoma 1962 in 1991;
- dati športu v občini Šentjerneji in ljudem, ki so v njem delovali, zgodovinsko veljavo in priznanje.

2. METODE DE LA

Pri izdelavi diplomske naloge sem uporabil naslednje metode:

- metodo analize virov: analizirano je bilo lokalno časopisje, glasila posameznih športnih zvez, šolske kronike, internetne strani ter drugi primarni in sekundarni viri, ki se nanašajo na obravnavano tematiko;
- deskriptivno metodo: uporabljena je bila za opis ugotovitev;
- metodo razgovora: opravljeni so bili intervjuji z nekdanjimi nosilci športa v Občini Šentjernej, z bivšimi funkcionarji, trenerji in igralci.

3. RAZPRAVA

3.1 Predstavitev občine Šentjernej

Občina Šentjernej je bila ustanovljena leta 1995 in ima 6.797 prebivalcev (Statistični urad Republike Slovenije, 2011), medtem ko Šentjernej, upravni sedež občine, šteje približno 1.400 prebivalcev. Občina ima 58 naselij, njena površina je 96 km² (Portal Občine Šentjernej, 2011). Ima izjemno bogato kulturno in zgodovinsko dediščino. Simbol občine je petelin, ki je tudi upodobljen na občinskem grbu.

Občina zavzema zahodni del Krškega polja in se razteza ob vznožju Gorjancev. Na severu jo obdajajo vinorodne gorice Krškega gričevja, na zahodu novomeška pokrajina in pogorje Rog, na jugu Gorjanci, na vzhodu pa prehaja v Panonsko nižino (Metelko, 1999). Prekrivajo jo vinogradi, polja in travniki, preprejena pa je s številnimi potoki, ki se stekajo v reko Krko. Ravninska lega na nadmorski višini 163 metrov omogoča Šentjerneju, da dobiva vse bolj mestno podobo. Najvišji vrh je Trdinov vrh z višino 1179 metrov.

Šentjernej se prvič omenja leta 1249 in se je zelo zgodaj uveljavil kot pomembno naselje. Tu je bilo razvito lončarstvo, usnjarstvo in trgovina s kmetijskimi pridelki, vinom in lesom (Granda, 1999). Od nekdanjih obrti, ki so bile nujno potrebne samooskrbnemu gospodarstvu, so se ohranile le nekatere, pa še te v manjšem obsegu kot nekoč (Metelko, 1999). Danes so pomembne kmetijske panoge poljedelstvo, živinoreja in vinogradništvo. Vinska cesta usmerja turiste vse od Novega mesta do Kostanjevice in je speljana v dobršnjem delu preko šentjernejskih vinskih goric. Za kulinarično ponudbo skrbijo vinotoči in turistične kmetije. Razvita sta tudi lov in ribolov (Portal Občine Šentjernej, 2011). Obnavlja se konjereja, nekdanj za to dolino značilna dejavnost (Metelko, 1999).

Z izgradnjo obrtne cone se je začela krepiti tudi podjetniška dejavnost. Nekoč je bil paradni konj tovarna Iskra, iz katerega je po propadu izšlo več manjših podjetij. V kraju delujejo med drugim tudi obrat tovarne Krka, podjetje Podgorje in veliko malih podjetnikov. Mnogi so zaposleni v sosednji občini Novo mesto.

Vse pomembnejši postaja v kraju turizem z večimi točkami: samostan Pleterje, bližnji muzej na prostem, Miklavž na Gorjancih in Novi Lurd s kapelo lurške Marije. Del turistične ponudbe so tudi prireditve številnih gasilskih društev v občini, vaške veselice, še vedno je živa tradicija žeganj. Najpomembnejši turistični praznik Šentjerneja je 24. avgust –

jernejevo, ki združuje čaščenje farnega patrona sv. Jerneja, kulturo, šport in zabavo. Traja več dni in je za širšo območje zelo privlačen dogodek (Metelko, 1999).

V Šentjerneju je delovalo veliko poznanih osebnosti. Krajši čas je tu župnikoval Primož Trubar, v Pleterjih je deloval izumitelj ladijskega vijaka Josef Ressel, v gradu Prežek pa Andrej Smole, ki je večkrat gostil prijatelja Franceta Prešerna. Gorjance je v knjigi Bajke in povesti o Gorjancih opisoval Janez Trdina.

3.2 Stoletje športa v Šentjerneju

Šentjernej se lahko ponaša z veliko dobrimi športniki in športnimi kolektivi, ki so posegali po najvišjih odličjih na lokalnem, državnem in celo svetovnem merilu. V občini so gojili veliko različnih športnih panog in disciplin ter organizirali različne dogodke in prireditve. Šport je bil deležen velikega zanimanja in je postal pomemben del družbenega življenja. Da pa se je lahko razvijal, so morali biti izpolnjeni določeni pogoji.

Med obema svetovnjima vojnama sta v Šentjerneju delovali dve telovadni društvi, Orel in Sokol. Orli so imeli prostore v takratni kulturni dvorani, ki jo je dal zgraditi tedanji župnik v kraju Anton Lesjak in je bila namenjena različnim dejavnostim. Na razpolago so imeli svoj prostor, kjer so bila postavljena orodja za vadbo. Sokoli so imeli sedež v Naretovi hiši. Njihov zadnji vodja je bil Vladimir Kovačič, učitelj v osnovni šoli ter oče znanega nekdanjega direktorja Krke, Miloša Kovačiča. Na vrtu tedanje znane gostilne Recelj so prirejali javne nastope (Sokolski nastopi) (J. Kuhelj, o. k.). Po 2. svetovni vojni je iz Sokolov izšlo telovadno društvo Partizan. Lastnih prostorov ni imelo, zato je za delovanje koristilo prostore osnovne šole. Partizan je do leta 1955 vodila Olga Saje, nato pa je vodenje prevzel tedanji učitelj v osnovni šoli Boris Gabrič. Le-ta je društvo vodil do leta 1969, ko je odšel poučevati v Novo mesto ter prevzel vodenje tamkajšnjega Partizana (B. Gabrič, o. k.). Njegov odhod je pomenil zaton društva v Šentjerneju. Poleg Partizana je bil po vojni ustanovljen tudi kegljaški klub Venček (podatka o letu ustanovitve mi ni uspelo pridobiti). Velik razvoj je doživljal konjeniški šport, ki je bil do tedaj daleč najbolj razvit šport v kraju, kasaški stadion pa je bil edini zgrajeni športni objekt.

Organizirani šport po drugi svetovni vojni je temeljil na prostovoljnem delu in finančni podpori posameznih subjektov. Najpomembnejši med njimi je bila zagotovo tovarna Iskra, ki je bila eden ključnih dejavnikov razvoja v občini sploh. Njen obrat v Šentjerneju je začel s proizvodnjo leta 1952, takrat še pod imenom Telekomunikacije (J. Kuhelj, o. k.) in je nudil delo velikemu številu krajanov.

Tovarna je veliko vlagala v športno infrastrukturo, opremo športnikov, krila določene stroške tekmovanj itd. Igralki Rokometnega kluba Šentjerneji Mariji Kovačič, ki se je šolala v Novem mestu, je npr. omogočila štipendijo (J. Kuhelj, o. k.), tekaču Poldetu Bučarju, ki je delal ob študiju, pa je plačala šolnino, potne stroške in omogočila študijski dopust (Dolenjski list, 5. 8. 1982., str. 24). Igralcem Nogometnega kluba Šentjerneji je omogočila prevoze z avtobusom, Rokometni klub Šentjerneji pa je oskrbovala z opremo (Rangus, 1992). Njeni zaposleni pa so včasih celo med službenim časom upravljali s smučiščem na Javorovici.

Vsem finančnim potrebam športa Iskra seveda ni mogla zadostiti, zato so bili potrebni tudi drugi viri financiranja. Sredstva za šport so prispevali tudi Občinska zveza za telesno kulturo Novo mesto, krajevna zveza (Dolenjski list, 12. 9. 1973, str. 9), delovne organizacije, pomemben vir pa sta prispevala pobiranje članarin ter izkupiček od prodanih vstopnic. Znano šentjernejsko gostišče Majzelj pa je igralcem Rokometnega kluba Šentjerneji nudilo prehrano (Rangus, 1992).

Kot rečeno je glavnina športnih aktivnosti v Šentjerneju temeljila na prostovoljnem delu. Da so dokončali nogometni stadion, so denimo vložili »več kot 2000 dinarjev prostovoljnih delovnih ur« (Dolenjski list, 14. 6. 1973, str. 9). Športni delavci so organizirali razne delovne akcije, urejali športna igrišča, upravljali s smučiščem, prevažali igralce, sodelovali pri gradnji smučarskih skakalnic itd.

Pogoji za vadbo so se izboljševali z gradnjo športnih objektov. Z ustrezno športno infrastrukturo pa je bila povezana tudi popularnost in uspešnost posamezne športne panoge. Tako je bil namizni tenis popularen in razvit, ker ni zahteval posebnih vadbenih pogojev, nasprotno pa pride do razvoja nogometa šele po letu 1974 z izgradnjo nogometnega igrišča.

Slika 1. Delovna akcija na smučišču Špica na Javorovici leta 1981 (Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011).

Prvo igrišče na prostem so naredili poleg takratne osnovne šole (na sedanjem zemljišču župnijskega doma) leta 1958/59. Dimenzije igrišča so bila 40x20 metrov, podlaga pa je bil črn leš. Igrišče je bilo namenjeno osnovnošolskim kot tudi zunanjim športnim dejavnostim. Pokritih športnih površin ni bilo, zato so pouk športne vzgoje izvajali kar v drugem nadstropju šole ter v gospodarski šoli v večjem razredu, ki je imel parket. Izvajali so v glavnem gimnastiko in raztezne vaje (J. Kuhelj, o. k.).

Slika 2. Gimnastika pri pouku športne vzgoje na hodniku osnovne šole (Pionirski list, 4. 4. 1973, str. 28).

Po letu 1962 beležimo v Šentjerneju razvoj športne infrastrukture, vzporedno z njo pa začnejo nastajati športna društva in se razvijati različne športne zvrsti. Leta 1962 je bilo ustanovljeno Šolsko športno društvo Polet, leta 1968 pa Športno društvo Šentjernej, ki je imelo več športnih sekcij. Uspehi šentjernejskega športa so bili povezani v glavnem s konjskim in osnovnošolskim športom, namiznim tenisom ter ženskim roketom.

Oktober leta 1963 so odprli prostore nove osnovne šole, s čimer so se delno izboljšali vadbeni pogoji pri športni vzgoji. Vadbo so pozimi še vedno izvajali na hodnikih, ki pa so bili prostornejši in večji od prejšnjih manjših šol. Tako so na hodnikih izvajali vse od gimnastike do namiznega tenisa, celo atletiko in skok v višino. Leta 1969 so bila športna igrišča že asfaltirana, leta 1973 pa so naredili še atletske steze in igrišče za veliki nogomet. Leta 1973 so zaradi bližajoče Iskriade začeli graditi športni kompleks pri osnovni šoli. Uradno odprtje je bilo 29. septembra 1973, ko so organizirali odprto prvenstvo Dolenjske v atletiki. Na novo odprta atletska steza je pomenila zaključek izgradnje športnih površin, med njimi tudi igrišča za roket, košarko in odbojko (Dolenjski list, 27. 9. 1973, str. 9). Slabi vadbeni pogoji, razen smučanja in skokov, so bili zlasti pozimi, saj pokritih športnih površin (telovadnice) ni bilo. Telovadnica je bila zgrajena šele leta 1980.

Proti koncu devetdesetih let pa je prišlo do zatona športa v kraju. Vzroki so povezani s propadom tovarne Iskra, ki je šla po osamosvojitvi 1991 v stečaj. Po nekajletnem zastoju je prišlo do ponovne obuditve športa v kraju. Leta 1993 je bil ustanovljen atletski klub, kmalu zatem pa sta znova zaživela roketni in nogometni klub. Ob šoli so zgradili sodoben atletske stadion s tartansko stezo in igriščem za veliki nogomet ter košarkarskim in roketnim igriščem. Obujenih je bilo veliko manjših nogometnih igrišč po vaseh, na katerih se je igrala občinska malonogometna liga, dve teniški igrišči, obnovljena je bila tudi skakalnica v Drči. Največje uspehe so beležili predvsem atleti, ki so posegali celo po medaljah na največjih tekmovanjih, tako v okviru klubskih kot osnovnošolskih tekmovanj.

3.3 Konjski šport

Konjske dirke so v občini Šentjernej šport z najdaljšo tradicijo. Njihov razvoj je potekal vzporedno z uveljavljanjem konjereje na Šentjernejskem in Krškem polju, zato so imele sprva bolj rejski kot tekmovalni značaj. Konjski šport na omenjenem območju pa je v primerjavi z drugimi športnimi panogami dobro obravnavan v tudi literaturi, tako znanstveni kot poljudni, zapisi o njem pa v lokalnih časopisih segajo vse do 80. let 19. stoletja.¹ Zato sem se odločil, da za boljše razumevanje v to poglavje vključim tudi krajši oris razvoja konjeniškega športa pred časovnim okvirjem 1962-1991.

Prve konjske dirke so v Šentjerneju potekale leta 1889, toda nekateri raziskovalci te športne panoge zgodnejšega začetka ne izključujejo. Tedaj so dirke potekale po državni cesti od Šentjerneja proti Kostanjevici na Krki, organizator pa je bil Konjarski odsek c. kr. Kranjske kmetijske družbe. Tekmovali so na 1.000 ali 2.000 metrov, posameznega konja pa so vpregli v domač kmečki voz - lojtrnik, kasneje pa v vzmetne zapravljevčke. Ob vozniku je med vožnjo sedel tudi sodnik (Šebek, 2005).

Leta 1891 so dirke prvič potekale na dirkališču, urejenem na obcestnem travniku šentjernejskega gostilničarja Bučarja. Imelo je obliko elipse, dolgo je bilo pol angleške milje in široko 12 metrov, ob robu pa so uredili tudi tribuno. Takrat so uvedli tudi novo disciplino, dirko dvovpreg, ki so jo imenovali gosposka dirka. Po letu 1890 je zanimanje za šentjernejske konje med rejci upadlo, toda z dirkami so najverjetneje nadaljevali do leta 1902, nato pa so jih opustili za skoraj dve desetletji (Šebek, 2005).

Po prvi svetovni vojni se je zanimanje za konjski šport znova povečalo, saj je Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, kasneje Kraljevina Jugoslavija, konjerejo močno spodbujala. Tako so dirke v Šentjerneju znova potekale leta 1920, kraj pa je s širšo okolico premogel tudi več plemenitih postaj. Omenjenega leta je bilo ustanovljeno tudi Dirkalno in jahalno društvo, njegov prvi predsednik je bil usnjar in posestnik Josip Brulc. Društveni arhiv je oktobra 1943 zgorel, zato je o njegovem delovanju in tekmovalnih nastopih do druge svetovne vojne malo znanega, preučevalci pa so se pri rekonstrukciji opirali predvsem na ustne vire ter časopisne

---

¹ Zgodovino konjskih dirk in konjereje v Šentjerneju je podrobno preučil etnolog Angelos Baš v svoji študiji iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Dopolnjena z novimi podatki, sta odlična vira informacij tudi društvena biltena, ki sta izšla 1985 in 2005 ob 100- in 120-letnici konjskih dirk v Šentjerneju. Prvo časopisno novico o slednjih pa najdemo v Dolenjskih novicah 15. septembra 1889.

zapise. Iz omenjenega obdobja velja izpostaviti dva dogodka. Tekmovalna prireditev leta 1935 je bila posvečena petdeseti obletnici konjskega športa v Šentjerneju. Za to priložnost je dalo društvo izdelati svojo značko, na plakatu pa je uporabilo lik dirkača na sulki², ki ga je narisal akademski slikar Franjo Stiplovšek. Ta motiv se je uporabljal še dolgo po letu 1945. Naslednji pomemben dogodek pa je bila uradna otvoritev novega dirkališča na Gorenjski gmajni leta 1938. Prostovoljci so ga urejali dve leti, steza pa je bila dolga 806 metrov, široka 8 metrov, pestila pa jo je štirimetrski razlika med najvišjim in najnižjim delom. Ob tej priložnosti je društvo dobilo tudi uradni emblema (Šebek, 2005).

Leta 1945 sta v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji potekali le dve konjski dirki, ena od teh je bila ravno v Šentjerneju. Organizator je tedaj nosil ime Dirkalno društvo pri Šent Jerneju na Dolenjskem, dirka pa se je v novem ideološkem duhu pričela z velikim ljudskim zborovanjem in sprevedom konj. Društvo se je leta 1948 preimenovalo v Klub za konjski šport Šentjernej, leta 1952 pa v Konjenski klub Šentjernej. Domači člani so se v tem obdobju udeleževali le domačih dirk ter nekaterih dirk v Krškem, do začetka šestdesetih let pa so se začeli tehnični pogoji za dirke drastično slabšati in mnogi tekmovalci so se začeli šentjernejskega hipodroma izogibati (Šebek, 2005).

Šestdeseta leta prejšnjega stoletja so tako potekala v znamenju obnove šentjernejskega hipodroma. Sprva so prostovoljci progo izravnali in ogradili, leta 1968 pa se je klub, potem ko je odkupil nekaj hektarjev dodatnih zemljišč, odločil za posodobitev celotnega hipodroma. Dela so stekla v letu 1970, vključevala pa so širitev steze na 12 metrov, enega zavoja v premeru 60 metrov ter gradnjo tribun, ki bi lahko sprejele do 3.000 obiskovalcev (Šebek, 2005).

Izboljšanje tehničnih zmogljivosti je v začetku sedemdesetih let sovpadalo s povečanim zanimanjem za kasaško rejo. Po letu 1974 se je začel postopen kakovostni vzpon tekmovalcev šentjernejskega kluba (glej tabelo 2). V obdobju do leta 1985 je med šentjernejskimi tekmovalnimi kasači po številu uvrstitev izstopala kobila Peli (lastnik Jože Antončič, Prapreče), ki je bila leta 1974 tudi slovenska šampionka, 1976 pa jugoslovanska maratonska podprvakinja. Sledili sta ji Petra in Pevina (lastnik prav tako Jože Antončič), vsaka s štirimi zmagami, Daša in Isidora (lastnik Jernej Narat, Šentjernej) s petimi oziroma tremi zmagami,

---

² Kasaški voz

Petja in Dual (lastnik Jože Darovec, Straža pri Novem mestu) s skupno sedmimi zmagami, Fineto (lastnik Ivan Košak, Dobrava) ter Feli (lastnik Jože Mencin, Šentjernej), ki sta v klub prispevala še tri prva mesta. Najboljši kilometrski čas v obravnavanem obdobju je nosila Antončičeva Pevina (1:21,4), dobri rezultati, zlasti po letu 1977, pa so spodbudili tekmovalce, da so se začeli v večjem številu udeleževati tekmovanj v Ljubljani, Mariboru, Komendi na Brdu in Bledu (Šebek, 2005).

V sedemdesetih letih se je stanje dirkalne steze znova poslabševalo, zato so med leti 1977 in 1979 znova potekala večja gradbena dela. Dirke so tako v letu 1978 celo odpadle. Nova dirkalna steza je poslej merila 800 metrov in 3 centimetre, široka je bila 12 metrov, v ciljni ravnini meter več, oba zavoja so v premeru izenačili na 60 metrov (Šebek, 2005).

Leta 1985 je klub proslavljal 100. obletnico delovanja. V ta namen so priredili obsežen program, ki so ga sklenili 4. avgusta z razstavo konj, slavnostno sejo kluba ter dirkami, katerih pokroviteljstvo je prevzelo Predsedstvo Socialistične republike Slovenije s Francem Popitom na čelu. Regionalni tednik Dolenjski list je takole opisal omenjeni dogodek: *»Šentjernejski konjski šport je v nedeljo stopil v drugo stoletje. Dostojno in dogodku primerno. Prav nihče, tudi tisti, ki so dvodnevne prireditve pripravljali, si niso mogli predstavljati, da bosta sobota in nedelja privabili ob šentjernejski hipodrom domala dvajsettisočglavo množico, da bo proslavljanje stoletnice postalo praznik, kakršnega šentjernejska dolina še ni in zlepa ne bo doživela. Šentjernej je dokazal, da postaja eden pomembnejših konjeniških športnih središč pri nas. Pa ne le zaradi prenovljenega hipodroma, novih hlevov, da ne naštevamo vseh pridobitev ob stoletnici, pač pa tudi ali predvsem zaradi Šentjernejčanov, ki so se domala do zadnjega zapisali temu lepemu športu. Konjske dirke so njihov praznik«* (Velik korak v drugo stoletje, 1985).

Kot zanimivost velja izpostaviti, da se je teh dirk udeležila tudi ženska, in sicer domačinka Anica Košak. Ne gre za prvo žensko udeležbo na konjskih dirkah, saj se je leta 1920 v dirkah z dvovpregami pomerila tudi Marija Bučar in med šestimi nastopajočimi dosegla drugo mesto. Pogumneje so se ženske v sulkije podale v devetdesetih letih in dosegle lepe uspehe (Šebek, 2005).

Slika 3. Dirka na hipodromu v Šentjerneju po letu 1961, ki jo spremlja veliko število gledalcev (Šebek, Ž. (2005). 120 let konjskih dirk v Šentjerneju, str. 23).

Delež tekmovalnih kasačev, kot nam kaže tudi tabela 2, med leti 1986 in 1991, je z izjemo leta 1991, celo upadel, je pa bil čedalje večji delež uvrstitev na nagrajena mesta, prav tako visoko je bilo tudi število nastopov. Daleč najuspešnejša med temi leti je bila kobila Briška II (lastnik Vinko Radkovič, Dolenja Brezovica), ki je v sezonah 1988 in 1989 pritekla kar devet zmag. Sledili so Ikar (lastnik Drago Les, Novo mesto) s petimi zmagami, Rebus (lastnik Rudi Govek, Šempeter v Savinjski dolini) s štirimi in Dagreja (lastnik Škrinjar, Šentjernej) s tremi. V jugoslovanskem merilu je bila najuspešnejša Antončičeva Penta, ki je leta 1987 osvojila naslov kasaške podprvakinje, Lesov Ikar pa je veliko nastopov, nekaj je bilo tudi nagrajenih, opravi tudi na tujem (Šebek, 2005).

Leta 1987 so v Šentjerneju organizirali prvo tekmovalno srečanje amaterskih voznikov avstrijske Štajerske, italijanske Furlanije-Julijske krajine in Slovenije, ki so ga poimenovali Alpe-Jadran. Letno so izvedli po tri prireditve v Šentjerneju, Wildonu in Trstu. Vsaka ekipa je imela po tri voznike. Leta 1990 je Italija sodelovanje odpovedala in preostali reprezentanci sta imeli poslej po štiri voznike. V obdobju do leta 1991 so od Šentjernejčanov na tem tekmovanju sodelovali Božo Radkovič, Rudi Govek, Jernej Narat ter Slavko Franko, skupaj pa so prinesli eno zmago, eno drugo ter tri tretja mesta. Mednarodno tekmovanje so prirejali 10 let, v sezonah od 1992 do 1994 se je vanj vključila še Hrvaška. Avgusta 1990 je v Šentjerneju potekal tudi poslednji, 63. jugoslovanski derbi, kjer sta slovensko rejo predstavljali Radkovičeva Briška II. in Škrinjarjeva Dagreja (Šebek, 2005).

Tabela 1: Seznam predsednikov društva med leti 1962 – 1991 (Šebek, 2005)

Franc Rumpret	1961-1964
Vinko Radkovič	1964-1966
Franc Kovačič	1966-1967
Vinko Radkovič	1967-1973
Jože Bergant	1973-1975
Slavko Novak	1975-1987
Ivan Košak	1987-1991

Tabela 2: Prikaz tekmovalne uspešnosti, oblikovan po dostopnih podatkih (Šebek, 2005)

Leto	Število tekmujočih konj	Število startov	Osvojena mesta		
			1.	2.	3.
1974	1		5		
1975	1		7		
1976	2		2	5	5
1977	5	42	6	10	8
1978	4	28	7	2	3
1979	2	9	0	1	1
1980	3	25	3	2	1
1981	4	39	4	10	10
1982	5	30	0	3	4
1983	6	51	5	5	3
1984	7	56	3	1	2
1985	10	88	4	4	0
1986	6	43	3	8	4
1987	5	41	3	7	2
1988	5	49	7	8	3
1989	6	70	10	2	5
1990	7	45	2	2	6
1991	11	87	7	9	14

3.4 Šolsko športno društvo Polet

Šolsko športno društvo Polet je bilo ustanovljeno leta 1962. Ustanovitev društva lahko štejemo za pričetek organizirane športne dejavnosti v občini Šentjernej ter pomeni pomemben mejnik in temelj nadaljnjega športnega delovanja šolske mladine, pa tudi občinskega športa nasploh.

Na pobudo Janez Kuhlja, predmetnega učitelja zgodovine in športne vzgoje na šentjernejski osnovni šoli, in Boris Gabriča, takratnega pomočnika ravnatelja, sta mladinski aktiv in upravni odbor šolske skupnosti predlagala šolskemu odboru, da odobri ustanovitev šolskega športnega društva. Šolski odbor je na svoji seji 24. septembra 1962 obravnaval ta predlog in odobril ustanovitev društva (Kuhelj, 2002).

Ustanovni občni zbor je potekal 18. oktobra 1962. Na njem so določili ime društva – Polet, kar naj bi pomenilo uspešen zagon in dobesedno »polet« novega društva. Predsednik društva je postal Miha Ban, tajnica Joža Vodopivec in blagajničarka Jožica Košak. S strani šolskega kolektiva je bil za prvega mentorja društva imenovan Janez Kuhelj. Določili so tudi sedem športnih sekcij³, izvolili njihove vodje ter določili mentorje, ki so pomagali učencem pri uspešnem delu v društvu (Kuhelj, 2002).

Tabela 3: Sekcije, vodje sekcij ter mentorji

SEKCIJA	VODJE SEKCIJ	UČITELJI (MENTORJI)
Nogomet	Franc Štajner	Boris Gabrič
Rokomet pionirji	Nace Kralj	Janez Kuhelj
Rokomet pionirke	Pavla Kovačič	Janez Kuhelj
Atletika	Jože Miklavčič	Janez Kuhelj
Namizni tenis	Marjan Riosa	Valter Mlekuž
Šah	Miha Recelj	Marjan Močivnik
Strelstvo	Vladimir Dular	Franci Šlavs

³ V šolskem letu 1963/64 so vključili med sekcije še smučanje (ki so vključevali tudi smučarske skoke) (Kronika ŠŠD Polet, 1963/64), v šolskem letu 1969/70 pa košarko in ritmiko. Slednja je bila razdeljena na nižje in višje razrede; v nižjih razredih so se učili osnovne, v višjih pa družabne in narodne plesne (Kronika ŠŠD Polet, 1969/70). V šolskem letu 1981/82 pa v Kroniki društva prvič zasledimo obrambni krožek (Kronika ŠŠD Polet, 1981/1982).

Na prvem občnem zboru je bilo sklenjeno tudi (Kuhelj, 2002):

- da bodo v društvo vključevali predvsem učence predmetne stopnje (5. – 8. razred);
- da se lahko sprejem v društvo dovoli tudi posameznim učencem nižjih razredov;
- da bo enotna mesečna članarina 10 dinarjev (članarino so plačevali tudi vsi učitelji na šoli).

Organizacijska struktura društva je bila sledeča: društvo je vodil upravni odbor, ki so ga sestavljali predsednik, podpredsednik, tajnik, kronist, blagajnik, zapisnikar, gospodar, člani ter vodje športnih sekcij. Sestava upravnega odbora se je iz leta v leto lahko spreminjala. Vseh funkcij vsako leto niso vedno izvolili, so pa na občnem zboru izvolili novo vodstvo in vodje športnih sekcij ter športne referente oziroma poverjenike (Kronika ŠŠD Polet, 1968/69). Le-ti so skrbeli za poživitev športnega udejstvovanja v posameznem razredu (Kronika ŠŠD Polet, 1968/69). Predsednik društva je praviloma postal predhodni podpredsednik. Tako se je podpredsednik v enem letu skupnega dela s predsednikom dobro navadil dela ter v naslednjem letu uspešno prevzel predsedniško mesto (Kronika ŠŠD Polet, 1972/73). Vsako leto so določili tudi mentorja športnega društva, ki je bil največkrat učitelj športne vzgoje, ter določili mentorje športnih sekcij (Kronika ŠŠD Polet, 1972/73).

V šolskem letu 1981/82 so ustanovili tekmovalno komisijo, v šolskem letu 1982/83 pa še gospodarsko komisijo, komisijo za ugotavljanje najboljšega športnika, športnice in najbolj športnega razreda, komisijo za kadrovanje ter uredniški odbor šolskega športnega glasila Polet. Na občnem zboru društva 3. novembra 1976 prvič zasledimo volitev članov v nadzorni odbor društva, ki je imel nalogo letnega nadzora društva (Kronika ŠŠD Polet, 1976/77). V šolskem letu 1981/82 je v okviru ŠŠD Polet zaživel tudi športni krožek na razredni stopnji, v katerega so bili vključeni učenci in učenke od 2. do 4. razreda (Kronika ŠŠD Polet, 1981/82).

Vsako leto so izbrali najboljšega športnika šole. Pri izbiri so poleg dosežkov na športnem področju upoštevali tudi discipliniranost in pozitiven šolski uspeh (Kronika ŠŠD Polet, 1964/65). Na občnem zboru društva 3. 11. 1976 so sklenili, da učenci s slabim učnim uspehom ne smejo sodelovati v športu toliko časa, dokler ne popravijo učnega uspeha (Kronika ŠŠD Polet, 1976/77). Sistem izbire je bil sledeč: posamezni razredi od šestega dalje so določili tri najboljše športnike v svojih razredih, od vseh izbranih pa je nato upravni odbor ŠŠD Polet izbral najboljše (Kronika ŠŠD Polet, 1964/65). To nalogo je kasneje prevela komisija za ugotavljanje najboljšega športnika, športnice in najbolj športnega razreda.

Podeljevali so tudi priznanja in nagrade za učenke in učence, ki so dosegli nove šolske rekorde. V šolskem letu 1974/75 (Kronika ŠŠD Polet, 1974/75) so prvič podelili tudi nagrado za najbolj športen razred.

Društvo je organiziralo medrazredna, šolska in medšolska tekmovanja, tekmovanja za prehodno zastavico ŠŠD Polet, turnirje v različnih športnih panogah, organiziralo tečaj za sodnike, se udeleževalo občinskih, področnih in državnih tekmovanj, tekmovanj v počastitev dneva mladosti, smučarskega tekmovanja na Javorovici, občinskega praznika in ostalih tekmovanj. Večkrat so se udeležili tudi delovnih akcij.

V društvu je bilo včlanjenih veliko učencev osnovne šole. V šolskem letu 1969/70 je imel Polet 337 aktivnih članov (Kronika ŠŠD Polet, 1969/70), 1970/71 pa včlanjenih 363, od tega 255 aktivnih (Dolenjski list, 28. 1. 1971, str. 11). Najbolj priljubljena panoga je bil roket, v zimskem času pa smučanje (Dolenjski list, 28. 1. 1971, str. 11).

Športno društvo Polet je bilo zelo dobro organizirano, za kar so skrbeli učenci sami, saj so bili pri svojem delu izredno samostojni. Sami so pripravljali in vodili tekmovanja v vseh športnih zvrsteh. Mentorji so opravljali le nadzor (Pionirski list, 4. 4. 1973, str. 28). V šolskem letu 1974/75 so ustanovili tudi svoje športno glasilo, ki se je imenovalo Polet (Kronika ŠŠD Polet, 1974/75). V njem so zbrali vse pomembnejše dogodke ter uvrstitve na vseh večjih tekmovanjih in športnih dnevih. V delovanje društva so se vključevali tudi zunanji sodelavci. Prav tako je bilo zelo dobro sodelovanje med društvom in Športnim društvom Šentjernej. Dekleta pri rokometni sekciji, ki so bila zelo uspešna, so na republiških tekmovanjih tekmovala pod imenom Rokometni klub Šentjernej, le-ta pa je v zameno delno kril stroške. Na drugi strani pa je veliko učencev, ki so končali osnovno šolo, okrepilo različne sekcije Športnega društva Šentjernej (Pionirski list, 4. 4. 1973, str. 28).

Društvo je pri svojem delovanju razpolagalo tudi z denarnimi sredstvi. Prihodke društva so predstavljali članarine, dotacija šole in dotacije Občinske zveze za telesno kulturo iz Novega mesta. Podprla sta ga celo Turistično društvo Šentjernej in krajevna skupnost (Delo, 26. 6. 1988, str. 13). Nekaj denarja je društvo prejelo tudi iz naslova dobrih uvrstitev v skupnem seštevku najboljših šolskih društev v Sloveniji. Odhodke društva so predstavljali nakup pripomočkov (žoge itd.), športne opreme, organizacija tekmovanj in potni stroški, denar za športno infrastrukturo (asfaltiranje igrišč, urejanje tekmovalne steze in nogometnega igrišča),

vzdrževanje športnih objektov, športna oprema (goli, smuči), prehrana, prevoz, nagrade in priznanja, denar za smučarski tečaj na Javorovici itd.

Čeprav jim je šlo v prvi vrsti za množičnost in ne rezultate (Dolenjski list, 28. 1. 1971, str. 11), je bilo društvo pri svojem delovanju tekmovalno zelo uspešno. Uspehi učenk in učencev so ponesli ime šole po vsej Sloveniji ter veliko doprinesli k uveljavitvi društva. V šolskem letu 1970/71 je bilo proglašeno za tretje najuspešnejše šolsko športno društvo v Sloveniji (40 let ŠŠD »Polet«, str. 9), 1971/72 za četrto (40 let ŠŠD »Polet«, str. 9), v šolskem letu 1973/74 pa za sedmo (Kronika ŠŠD Polet, 1973/74). V šolskem letu 1981/82 je ŠŠD Polet za svoje rezultate prejelo srebrno plaketo Organizacijske enote šolskih športnih društev Novo mesto (40 let ŠŠD »Polet«, str. 13). Leta 1982 je na tekmovanju za najboljša športna društva v Sloveniji prejelo bronasto plaketo (40 let ŠŠD »Polet«, str. 13), leto kasneje srebrno (40 let ŠŠD »Polet«, str. 14), v letih 1985 do 1988 pa še dve zlati plaketi Šolskega republiškega centra (40 let ŠŠD »Polet«, str. 15-17). Telesnokulturna skupnost SR Slovenije je decembra 1974 društvu podelila Bloudkovo plaketo, ki pomeni najvišje priznanje za dejavnost in uspehe na športnem področju (Kuhelj, 2002). Nagrado je prejel tudi eden od pobudnikov ustanovitve in mentor društva Janez Kuhelj. Center šolskih športnih društev Slovenije mu je za dosežke pri dolgoletnem in uspešnem mentorskem in organizacijskem delu v okviru šolske športne dejavnosti podelil zlato značko (Pionirski list, 23. 9. 1988, str. 29). Gre za najvišje republiško priznanje na področju šolskega športa. Leta 1991 je priznanje – akvarele Franceta Slane – za uspešno organizacijo na področju tekmovalnega športa v šoli prejel Slavko Antončič (Delo, 9. 12. 1991, str. 12) učitelj športne vzgoje na Osnovni šoli Šentjernej, ki je bil v devetdesetih letih, skupaj z Janezom Kuhljem, tvorec velikih uspehov šentjernejskih atletov na osnovnošolskih tekmovanjih.

Uspehi društva so imeli še večjo težo, ker so bili rezultati – vsaj na začetku – doseženi v težkih vadbenih pogojih. Telovadnico je šola dobila namreč šele leta 1980. Do takrat so učenci v zimskih mesecih vadili na šolskih hodnikih. Šolsko igrišče prav tako ni omogočalo dobrih vadbenih pogojev, saj do leta 1974 sploh ni bilo atletske steze. Imeli so le igrišče za rokomet in košarko, ki je bilo asfaltirano. Glede na vsa priznanja in nagrade, dobro organizacijsko strukturo ter uspešnost društva je razumljivo, da je bilo društvo v Šentjerneju zelo cenjeno ter da je uživalo ugled tudi v slovenskem šolskem športnem prostoru.⁴

---

⁴ To je leta 1988 izpostavil tudi osrednji slovenski časnik Delo (Delo, 26. 6. 1988, str. 13)

3.5 Športno društvo Šentjernej

Na osnovni šoli je uspešno delovalo leta 1962 ustanovljeno Šolsko športno društvo Polet, ki je s sistematičnim in organiziranim delom dalo veliko perspektivnih kadrov ter za šport zainteresirane mladine. Po končani osnovni šoli pa se je pokazal primanjkljaj, saj športnih društev, kamor bi se lahko vsi željni športa lahko vpisali in trenirali, ni bilo. Ta praznina je trajala šest let. Zato so Avgust Bregar, Darine Grgovič in Janez Kuhelj dali pobudo, da se ustanovi športno društvo z namenom, da bi se učenci, ki so zapuščali osnovno šolo, še naprej lahko organizirano ukvarjali s športom. Pobuda je bila dobro sprejeta in uresničena februarja leta 1968, ko je bilo ustanovljeno Športno društvo Šentjernej (uradno registrirano 25. aprila 1968) (J. Kuhelj, o.k.). Na prvem ustanovnem občnem zboru so izvolili vodstvo, trinajstčlanski upravni odbor, določili devet športnih sekcij in njihove vodje (Dolenjski list, 22. 2. 1968, str. 11).

Tabela 4: Organi Športnega društva Šentjernej in njihovi člani

FUNKCIJA	IME IN PRIIMEK
Predsednik	Janez Kuhelj
Blagajnik	Roman Rajer
Član odbora	Avgust Bregar
Član odbora	Tone Zagorc
Član odbora	Stane Sintič
Član odbora	Tone Bučar
Član odbora	Rajko Kozole
Član odbora	Peter Mavrin
Član odbora	Pero Jokić
Član odbora	Valter Mlekuš
Član odbora	Tone Kotar
Član odbora	Peter Črnič
Član odbora	Boris Gabrič

Tabela 5: Sekcije Športnega društva Šentjernej ter njihove vodje

ŠPORT	VODJA SEKCIJE
Nogomet	Darine Grgovič
Rokomet	Peter Mavrin
Atletika	Janez Kuhelj, Tone Bučar
Namizni tenis	Pero Jokić
Odbojka	Valter Mlekuž, Črnič Peter
Strelstvo	Boris Gabrič, Janez Štrbenc
Šah	Rajko Kozole, Tone Kotar
Smučanje	Branko Krošelj
Kegljanje	Tone Zagorc

Zbor je soglasno sprejel statut društva, določili pa so tudi barvo društvo (belo-modra). Soglasno so sklenili, da bodo plačevali članarino ter da bo društvo delovalo na čisti amaterski osnovi (Dolenjski list, 22. 2. 1968, str. 11).

Iz intervjuja z Janezom Kuhljem, predsednikom ŠD Šentjernej, ki je bil leta 1969 objavljen v Dolenjskem listu (27. 11. 1969, str. 11), lahko ugotovimo sledeče:

- da je bil ŠD Šentjernej ustanovljen zaradi tega, ker društvo Partizan⁵ ni delovalo;
- da je društvo štelo 80 članov;
- člani so bili prvenstveno iz delovnih organizacij;
- da sta bili med najbolj delavnimi sekcijami smučarska in rokometna, uveljavljala pa se je tudi atletska sekcija;
- da so bili med najbolj prizadevni športni delavci: Janez Selak, Branko Krošelj, Branko Ruden, Jože Vide, Marija Zupanc, Peter Mavrin, Tone Zagorc in Tone Bučar. K sledečim imenom je potrebno dodati še Franca Pavca (J. Kuhelj, o.k.).

Športno društvo se je že kmalu po ustanovitvi uvrstilo med najboljša športna društva v novomeški občini in je hitro pridobivalo na večji prepoznavnosti (Dolenjski list, 27. 11. 1969, str. 11).

⁵ Glej poglavje Stoletje športa v Šentjerneju

Leta 1970 je potekal občni zbor društva, na katerem so izvolili novo vodstvo. Predsednik je bil še naprej Janez Kuhelj, tajnica je postala Zdenka Godec, blagajnik Viljem Petelin, gospodar pa Peter Mavrin. Izvolili so tudi vodje sekcij. To so bili: Darine Grgovič, Branko Krošelj, Jože Fifolt, Roman Rajer, Anton Kotar, Anton Bučar in Franci Ipavc (Dolenjski list, 26. 3. 1970). Na občnem zboru so še ugotovili, da je bila najbolj dejavna smučarska sekcija, poleg nje pa tudi atletska sekcija. Kljub delu v težkih pogojih so opazili velik napredek pri celotni dejavnosti društva. Leta 1973 je bil za predsednika športnega društva izvoljen Franc Kostrevec, podpredsednik pa je postal Peter Mavrin (Dolenjski list, 12. 9. 1973, str. 9).

Kot smo že omenili, je v društvu delovalo devet športnih sekcij. Nekatere so se kasneje osamosvojile, nekatere pa so ostale pod njegovim okriljem ves čas delovanja. Na svoje je šla smučarska sekcija z ustanovitvijo Smučarskega kluba leta 1976 ter del rokometne z ustanovitvijo Ženskega rokometnega kluba leta 1980. Nogometni klub Šentjernej je na tekmovanjih nastopal s svojim imenom, toda še vedno je bil pod okriljem športnega društva. (J. Kuhelj, o.k.).

Slika 4. Občni zbor Športnega društva Šentjernej spomladi 1973; stoji: Janez Kuhelj (predsednik), sedijo (delovno predsedstvo): Marija Turk, Darine Grgovič, Ida Likar, Zdenka Gomizelj (Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011).

3.6 Športne panoge

3.6.1 Smučanje

Smučarsko društvo Šentjernej je bil ustanovljeno leta 1968 kot sekcija ŠD Šentjernej. Znotraj sekcije je bila dejavnost vezana na dve športni panogi: smučanje in smučarske skoke. Ostalih zimskih športov organizirano niso izvajali. Smučarska sekcija je bila med najbolj dejavnimi sekcijami v športnem društvu. Tako so na občnem zboru ŠD Šentjernej leta 1970 ugotovili, da se je smučarska sekcija izkazala za najaktivnejšo, saj je pripravila dve skakalnici in organizirala več tekmovanj (Dolenjski list, 26. 3. 1970, str. 15). Podobno so ugotovili tudi leta 1973 (Dolenjski list, 12. 9. 1973, str. 9).

Organizirali s društvena in meddruštvena tekmovanja. Znano je bilo smučarsko tekmovanje Memorial Cankarjevega bataljona na Javorovici. Organizirali so tudi več smučarskih izletov (Krvavec, Velika Planina, Vogel, Stari vrh, Kranjska gora) ter izobraževanja za pridobitev naziva učitelj smučanja (B. Krošelj, osebna komunikacija).

Smučarska sekcija je bila pod okriljem ŠD Šentjernej do leta 1976. 20. novembra leta 1976 je namreč prišlo do uradne ustanovitve Smučarskega društva Šentjernej (A. Kos, osebna komunikacija). Prvi predsednik je postal Aleksander Kečkeš, ki je to funkcijo opravljal približno štiri leta. Predsednik je nato postal Brane Krošelj, za njim pa so se zvrstili še Miha Recelj, znova Brane Krošelj ter Matej Rešetič, ki je bil tudi zadnji predsednik (B. Krošelj, o. k.). Vsa leta delovanja je bila blagajničarka Anica Kos. Smučarski klub je bil tudi včlanjen v Dolenjsko smučarsko zvezo, v okviru katere je delovala tudi skakalna sekcija. Predsednik slednje je bil Šentjernejčan Janez Selak (J. Selak, osebna komunikacija). V letih najaktivnejšega delovanja je bilo v društvo vključenih preko sto smučarjev (M. Rešetič, osebna komunikacija).

Razširjenost oziroma popularnost smučanja ter smučarskih skokov v Šentjerneju lahko pripišemo večim dejavnikom. V prvi vrsti lahko govorimo o dolgoletni tradiciji obeh športov v Sloveniji. Že leta 1689 je Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske opisal bloško smučanje, ki je pomenil začetek smučanja na Slovenskem. Zgodovina smučarskih skokov v Sloveniji pa se uradno začne s prvim rekordom in prvenstvom leta 1921 v Bohinju s tedanjo

najboljšo znamko 9 m Jožeta Pogačarja, prvega prvaka in rekorderja. Še pred letom 1930 pa je prvo skakalnico dobila tudi Planica (Stepišnik, 1968).

Tudi dobri naravni pogoji so omogočali prakticiranje obeh športov. Smučarsko središče je bilo nad vasjo Javorovica, približno 750 metrov nadmorske višine. Prav tako je bilo v okolici Šentjerneja veliko primernih terenov za postavitev skakalnic.

Odsotnost pokritih športnih površin, oddaljenost večjih smučišč ter slabše prometne povezave so še doprinesle k razvoju smučanja v kraju. O tem je pisal tudi Dolenjski list (17. 1. 1974, str. 11): »Pozimi šentjernejska mladina od vseh športov lahko goji le smučanje, saj v kraju ni primerne prostora za zimsko vadbo drugih športov. Škoda je zares, da Šentjernej nima telovadnice«.

Veliko so k popularnosti smučanja in skokov doprinesli tudi slovenski alpski in nordijski športniki s svojimi uspehi v svetovnem pokalu. Smučanje na Javorovici je sovpadalo z uspehi Bojana Križaja, pri skokih pa Jožeta Šlibarja, ki je leta 1962 postal svetovni rekorder (B. Krošelj, o. k.). Brane Krošelj (o. k.), ki je bil tedaj učitelj fizike na šentjernejski osnovni šoli, se spomni, da so v času tekem vsi v šoli želeli spremljati prenos tekem svetovnega pokala.

Franc Pavc (osebna komunikacija), šentjernejski smučarski delavec in skakalec, pa o vzrokih za popularnost smučarskih skokov pravi, da so bili priljubljeni zaradi zanesenjakov, ki so skakali ali bili kako drugače vpeti v skakalni šport (organizatorji, sodniki ...), s svojo dejavnostjo pa so pritegnili še ostale, da so začeli skakati ali spremljati skoke in tako počasi šport v kraju popularizirali.

3.6.1.1 Smučarsko društvo Šentjernej

Kot smo že zapisali, je bilo smučanje poleg skokov najbolj razširjena zimsko športna panoga v Šentjerneju. Občinsko smučišče je bilo nad vasjo Javorovica, kjer je bilo priljubljeno smučarsko središče z dobrimi tereni in lepim razgledom (Dolenjski list, 17. 1. 1974, str. 11). Leta 1970 so tu postavili prvo manjšo prenosno vlečnico. Šlo je za šolsko vlečnico, ki je bila kupljena v Ljubljani pri nekem profesorju zemljepisa za 250 000 DIN. Pred nakupom so jo preizkusili kar pri Ljubljanskem gradu. Imela je 200 metrov vrvi in tomosov motor. Naenkrat

se je lahko peljalo pet smučarjev. Fiksni ročki ni imela, ampak se je moral vsak smučar z ročko pripeti na vrv. Težava je bila le v tem, da se je vrv trgala. (J. Kuhelj, o. k.).

Slika 5. Šolska vlečnica, ki je bila postavljena leta 1970. Smučarji so morali prijeto za vrv, ki jih je nato vlekla do vrha smučišča. Vlečnica je bila precej neudobna, a za takratni čas velika pridobitev (Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011).

Smučalo se je sicer tudi že pred letom 1970, toda v precej manjšem obsegu. Smučarji so morali pot do vrha prehoditi. Ker niso imeli delovnih strojev, je bila dolgotrajna tudi priprava smučišča. Tako so ga pripravljali celo s smučmi (»štampali«), največ časa pa so vzele priprave na tekmovanje, tudi dva do tri dni. Kasneje so si začeli sposojati ratrak z manjšega smučišča Gabrje, nato pa so si ga celo izdelali sami iz traktorja (J. Selak, o. k.). Strojna oprema je olajšala, predvsem pa časovno skrajšala pripravo smučišča.

Slika 6. Priprava smučišča s smučmi »štamfanje«. Najverjetneje je šlo za najstrmejši del smučišča Karčuna, ki ga ni bilo mogoče pripraviti z ratrakom, zato so bili primorani progo urediti s smučmi. (Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011).

Postavitvi male prenosne vlečnice je kmalu sledila nadaljnja infrastruktura. Decembra leta 1972 (J. Kuhelj, o.k.) so v Karčuni (t. j. del javoroviškega smučišča) postavili vlečnico, ki so jo smučarski delavci naredili sami. Motor je bil enovaljni, dizlov, imenovan aran, toda zaradi nezadostne varnosti vlečnica ni bila veliko v uporabi (B. Krošelj, o. k.).

Leta 1973 (F. Luzar, osebna komunikacija, marec 2011) so postavili 170-metrsko vlečnico na mestu, kjer stoji še danes (smučišče Špica). Ta del smučišča je bil med najbolj priljubljenimi zaradi ne preveč zahtevnega terena in prav tu so največkrat gostili smučarska tekmovanja.

Leta 1980 so tako delovale tri vlečnice. Smučišče je obratovalo vsako soboto in nedeljo. Dnevna cena vstopnice je bila 10 dinarjev, možno pa je bilo kupiti tudi letno karto, ki je stala 50 din (Dolenjski list, 17. 1. 1974, str. 11).

Leta 1983 (M. Rešetič, o. k.) so postavili na smučišču Karčuna večjo, 650-metrsko vlečnico, ki je bila kupljena v Slovenj Gradcu, v podjetju Lesna (J. Selak, o. k.). V postavitve vlečnice so vložili veliko prostovoljnega dela – potrebno je bilo skopati temelje za stebre, pripraviti teren ter postaviti vlečnico. Ta je obratovala manj kot dvajset smučarskih dni. Najprej ni imela uporabnega dovoljenja, zato je bila namenjena samo za interno uporabo. Največji

razlog za tako kratek obratovalni čas so bile predvsem zelene zime. Po mnenju Braneta Krošlja (o. k.) je bila ena večjih napak ta, da je bila vlečnica speljana na Karčuno, ki zaradi strmega terena zahteva veliko snega (vsaj 0,5m). Tak teren je bil zelo zahteven in ga je bilo zato težko urediti, tako da so ta del smučišča pripravljali celo s smučmi. Ratrak je bil uspešen na položnejših terenih, na strmem pa neučinkovit. Vlečnica bi lahko služila precej večjemu številu smučarjev, če bi bila postavljena na položnejšem terenu. Prav nasprotno pa je bila proga na nasprotnem bregu odlično pripravljena (Dolenjski list, 17. 1. 1974, str. 11). Med letoma 1975 in 1980 so za potrebe tekmovanj napeljali še telefon (vojaški telefon z žico) od starta do cilja (B. Krošelj, o. k.).

Slika 7. Smučišče Špica na Javorovici, ki je bilo med smučarji najbolj priljubljeno zaradi položnejšega terena. (Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011).

Leta 1983 je na Javorovici potekala Iziada. Iskra je imela v Šentjerneju obrat IEZE (industrija elektro zabavne elektronike), po katerem se je tekmovanje tudi imenovalo. Tekmovalci, ki jih je bilo 350, so prišli iz vseh obratov IEZE v Sloveniji. Tekmovanje je predstavljalo pomemben mejnik, saj se je prvič v Šentjerneju čas meril elektronsko, prav v ta namen je obrat IEZE naredil elektronsko uro in semafor. Pred tem so čas merili ročno, prihajalo je do zamika in posledično tudi do odstopanja časa (J. Selak, o. k.).

Večino denarja za infrastrukturo je prispevala tovarna Iskra. Delavci Iskre so tudi pripravljali teren, zaposleni so celo med delovnim časom upravljali s smučiščem. Šentjernejski obrat

tovarne Iskra Upori pa je tiskala karte za smučišče (J. Selak, o. k.). Predsednik SD Šentjernej Brane Krošelj, se je na občnem zboru leta 1983 zahvalil Iskri TOZD HIPOT in TOZD UPORI za pomoč pri obratovanju nove vlečnice in urejanje prog (zapisnik občnega zbora, 22. 2. 1983). Omenil je še, da smučarsko društvo brez sodelovanja Iskre ne bi bilo kos nalogi. Nekaj sredstev so dobili še od dotacije Temeljne telesnokulturne skupnosti (A. Kos, o.k.), od prodanih kart ter s pobranimi članarinami.

Veliko je bilo prostovoljnega dela - postavljanje vlečnic, vzdrževanje smučišča, delo pri obratovanju, organizacija tekmovanj itd (B. Krošelj, o. k.). Tako je denimo 8. novembra 1987 v delovni akciji na smučišču sodelovalo 33 članov, leta 1988 pa 38 članov smučarskega društva. Udeležencem delovne akcije je bil upoštevan 50-odstotni popust pri plačilu članarine (A. Kos, o. k.).

Velja omeniti, da je bila leta 1973 med 27. in 30. januarjem na Javorovici organizirana prva zimska šola v naravi v organizaciji ŠŠD Polet (40 let ŠŠD »Polet«, str. 10). Udeleženi je bilo 39 otrok (40 let ŠŠD »Polet«, str. 10), poučevali pa so Peter Mavrin, Brane Krošelj, Janez Kuhelj in Darko Homan (J. Kuhelj, o. k.). Udeleženci so prenočevali pri domačinih v vasi pod smučiščem. Poleg šole v naravi so organizirali tudi športne dneve s tekmami v veleslalomu (B. Krošelj, o. k.).

Šentjernejski smučarji niso tekmovali na državnih prvenstvih, ampak na tekmovanjih, ki so bila organizirana ob različnih priložnostih (memoriali in prazniki) ter meddruštvenih tekmovanjih. Med uglednejšimi in najmnožičnejšimi tekmovanji je bil Memorial Cankarjeve brigade na Javorovici, ki ga je organiziral šentjernejski smučarski klub. Udeležili so se ga tekmovalci iz vse Slovenije. Zadnji memorial Cankarjeve brigade je potekal leta 1988 (B. Krošelj, o. k.).

Med vidnejšimi smučarji so bili Brane Krošelj, Božo Tratar, Brane Ruden, Slavko Recelj, Janez Bratkovič in Miha Recelj (B. Krošelj, o. k.), ki so predstavljali prvo generacijo šentjernejskih smučarjev. V drugi generaciji smučarjev pa so bili vidnejši smučarji Tomaž Rešetič, Samo Kečkeš, Stane Grubar, Dejan Grubar, Janez Selak (B. Krošelj, o. k.) in Jože Lešnjak (F. Luzar, o. k.). Med ženskami velja izpostaviti Tončko Grubar, Marijo Grubar, Vido Recelj in Anico Kos (B. Krošelj, o. k.).

3.6.1.2 Smučarski skoki

Smučarski skoki v Šentjerneju so se začeli že leta 1954 (J. Kuhelj, o.k.), ko je bila zgrajena prva, 15-metrška, skakalnica na Zgibetovem bregu (Kaludrje) v bližini vasi Dolenja Brezovica. Imela je umetno zaletišče (J. Selak, o. k.). Najdaljši skok je meril 22 metrov (F. Pavc, o. k.). S tem se je začel razvoj in vzpon skakalnega športa v Šentjerneju, ki je sčasoma pridobival na priljubljenosti.

Franc Pavc je leta 1967 nad Javorovico naredil 15-metrško skakalnico, na kateri je najdaljši skok meril 19 metrov. Imela je naravno zaletišče (J. Selak, o. k.), stala pa je na vetrovnem pobočju, zato je sneg je odnašalo z zaletne steze. To je bil tudi razlog, da skakalnica ni bila dolgo v uporabi in je bila kasneje podrt (F. Pavc, o. k.).

V Kaluderjih je bila leta 1967/68 (J. Selak, o. k.), po drugih virih pa leta 1969 (J. Kuhelj, o. k.), zgrajena 20-metrška skakalnica z umetnim zaletiščem. Na njej so prirejali občinska in medobčinska tekmovanja. Skakalnico so naredili skakalci sami, glavni projektant pa je bil Šentjernejecan Tone Bučar. Stebre za zaletišče in odskočno desko je prispeval samostan Pleterje (J. Selak, o. k.), nekaj pa je prispevalo Gozdno gospodarstvo Novo mesto. Deske, s katerimi so obili zaletišče, so bile iz smrekovega lesa, stebri pa iz akacijevega (F. Pavc, o. k.).

Najvidnejši skakalci v tem času so bili Nace Blatnik, Davorin Rangus, Rudi Gorišek in Janez Gorišek, ki je bil tudi študentski svetovni prvak. Skakali so v glavnem z navadnimi, lesenimi, doma narejenimi smučmi. V šentjernejski dolini je smučič izdeloval mizar Vide z Dobravice. Material je bil jesen (J. Selak, o. k.). Prve skakalne smučič je Franc Pavc leta 1967 prinesel iz Finžgarjeve delavnice⁶ z Gorenjske, ki so bile v celoti izdelane iz jesenovega lesa (F. Pavc, o. k.). Kasneje je Smučarska zveza Slovenije omogočila nakup smučič po ugodni ceni. Leta 1969 so tako v Elanu kupili tri pare skakalnih in tri pare smučarskih smučič (J. Selak, o. k.). Tudi ŠD Šentjernej je leta 1969 kupil več parov skakalnih smučič, ki jih je podaril najbolj prizadevnim skakalcem (Dolenjski list, 27. 11. 1969, str. 13).

Leta 1970 so zgradili novo, 30-metrško skakalnico pod Javorovico. Prvi del zaletišča je bil po naravnem terenu, drugi pa po umetnem (J. Selak, o. k.). Najdaljši skok je na njej meril 27

---

⁶ Gre za današnje podjetje Elan iz Begunj

metrov, uporabljali so jo okoli pet let, a se je že kmalu pojavila potreba po še večji skakalnici (F. Pavc, o. k.).

Slika 8. 30 metrska skakalnica pod vasjo Javorovica, zgrajena leta 1970 (Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011).

Istega leta so se na občnem zboru ŠD Šentjernej odločili, da bodo v naslednjem letu začeli z gradnjo 45-metrске skakalnice (Dolenjski list, 26. 3. 1970, str. 15). Idejo, da bi lahko bila skakalnica v Drči, je dal Jože Vide (F. Pavc, o. k.). Najprej so naredili posnetek terena, Janez Gorišek je slike pregledal in na podlagi videnega nato brezplačno naredil načrt za skakalnico (F. Pavc, o. k.) ter ga podaril športnemu društvu (J. Selak, o. k.). Skakalnico so gradili prostovoljci od leta 1971. Znova je bil projektant Tone Bučar, Janez Selak pa je vodil operativna dela (J. Selak, o. k.). Polovico zemljišča, kjer je stala skakalnica, je prostovoljno odstopil Jurij Levičnik, tedanji direktor IMV-ja, drugo polovico pa so odkupili (F. Pavc, o. k.). Dela je bilo veliko, saj je bilo potrebno minirati teren, podirati drevje, čez potok napeljati cevi, narediti mostiček itd. (J. Selak, o. k.). Večino terena so uredili s pomočjo buldožerja, ki se je nato pokvaril, zato so dela dokončali z ročnim orodjem (F. Pavc, o. k.). Do zime leta 1973 je bila opravljena glavna del (Bučar, 1973), s skoki pa so začeli leta 1974 (J. Selak, o. k.). Najdaljši skok je meril 44,5 metra (F. Pavc, o.k.).

Šentjernejski skakalci so tekmovali tudi na državnih tekmovanjih (npr. mladinsko državno prvenstvo v Planici na 60-metrski skakalnici in pionirsko državno prvenstvo v Mostecu), najpogosteje pa na meddruštvenih tekmah v Zagorju, Mirni, Logatcu, Žireh, Planici, Velenju itd. Kar nekaj skakalcev je imelo tudi jugoslovansko sodniško licenco za skoke (J. Selak, o. k.).

Vidnejši šentjernejski skakalci so bili: Bojan Prudič, Bogdan Prudič, Štefan Vinšek, Janez Selak, Jože Šinkovec, Franc Pavc, Milan Okički, Silvo Potočar, Slavko Sluga, Jože Župan, Nace Bakše in Božo Radkovič (J. Selak, o. k.; F. Luzar, o. k.)

Nekateri šentjernejski skakalci so imeli posebno kategorizacijo Smučarske zveze Jugoslavije, ki je bila pogoj za nastop na državnem tekmovanju. Znotraj zveze je obstajala posebna kategorizacijska komisija, ki je kategorizacijo smučarjem tudi podelila. Skakalci s kategorizacijo (1. – najboljša, 10. – najslabša) pri starejših mladincih: Janez Selak 10., Jože Šinkovec 10., pri mlajši mladincih: Marjan Jerele 9., Božo Radkovič 9., Slavko Sluga 6., in Silvo Vinšek 9., pri starejših pionirjih Janez Žabkar 10. in pri mlajših pionirjih Nace Bakše 7. kategorija (Kategorizacija takmičara, 1972, str. 3-18).

Po letu 1975 je prišlo do zatona smučarskih skokov v Šentjerneju. Največ so k temu prispevale zelene zime (predvsem v Drči, ki leži na 246 metrov nadmorske višine, je velikokrat primanjkovalo snega) ter poškodbe skakalcev (J. Selak, o. k.).

3.6.2 Rokomet

Zasluge, da se je rokomet začel razvijati v Šentjerneju, lahko pripišemo Osnovni šoli Šentjernej, ki je s svojim telesnovzgojnim programom začela uvajati rokomet kot izredno pomembno športno panogo. To se je zgodilo leta 1954, ko je na šoli poučeval matematik in fizik, pa tudi učitelj telesne vzgoje, Boris Gabrič. Bil je rokometas in pedagog, ki je znal svoje znanje prenašati na mlajše rodove. S sistematičnim delom v šoli so začele pionirke in tudi pionirji dosegati lepe uspehe na državnih tekmovanjih. Rokomet je postal ena pomembnejših panog v osnovni šoli, sčasoma pa si je utiral pot in veljavo tudi zunaj šole (Rangus, 1992).

Eden od razlogov in hkrati pogojev za razvoj rokometu v Šentjerneju je bila tudi dobra športna infrastruktura. Prvo igrišče za rokomet na prostem so naredili poleg takratne osnovne šole leta 1958/59, uporabljali pa so ga tudi za druge športne dejavnosti. Po zgraditvi nove osnovne šole, so ob njej oktobra leta 1963 uredili novo igrišče za rokomet. Dimenzije so bile 40x20 metrov, podlaga pa je bil pesek mešan z zemljo (J. Kuhelj, o. k.), leta 1969 pa so ga asfaltirali (Dolenjski list, 27. 11. 1969, str. 13). Leta 1973 je bilo igrišče v sklopu Iskriade prenovljeno (Dolenjski list, 27. 9. 1973, str. 9).

Veliko igralcev je izhajalo iz kmečkega okolja, dopoldne so bili v službah, popoldne pa opravljali dela na kmetiji, zato je bilo treniranje v dnevnem času težko izvedljivo. Posledično so se odločili, da bodo igrišče pri šoli osvetlili. Do tega je prišlo leta 1975 (J. Kuhelj, o. k.), ko so dobili šest stebrov, jih prevarili, napeljali elektriko iz šole, stebre povezali z žicami, nanje pa namestili žarnice. S tem so lahko imeli večerne treninge, odigrali pa so tudi nekaj prvenstvenih tekem (B. Krošelj, o. k.).

Med letoma 1978 in 1981 je bil rokometni klub soočen s težkimi igralnimi pogoji. Zaradi gradnje telovadnice igranje rokometu na igrišču pri osnovni šoli ni bilo mogoče. Tako so rokometišice v začetku hodile na trening v Škocjan, prvenstvene tekme pa so igrale v Novem mestu. Leta 1979 so uredili igrišče v bližnji vasi Orehovica, ki je bilo namenjeno tako treningom kot tudi tekmam. Za slačilnice so uporabili kar razrede osnovne šole. (Dolenjski list, 10. 4. 1980, str. 9).

Jeseni 1980 je bila v Šentjerneju odprta prepotrebna telovadnica. To je pomenilo bistveno izboljšanje vadbenih pogojev tako za potrebe osnovne šole kot tudi šentjernejskega športa nasploh. Najbolj so se nove pridobitve razveselili osnovnošolci in pa rokometni klub, ki je tako lahko prvenstvena srečanja igral pod streho, odprle pa so se tudi nove možnosti za kvalitetnejše delo in trening. Dolenjski list (Dolenjski list, 10. 4. 1980, str. 9) je ob odprtju zapisal: *»Več skrbi pa bo lahko posvečen vzgoji mladih, ki se vse številčnejše odločajo za rokomet«.*

3.6.2.1 Moški rokometni klub Šentjernej

Moški rokometni klub je bil ustanovljen leta 1972 kot sekcija ŠD Šentjernej. Trener je postal Vinko Prah, predmetni učitelj telesne vzgoje na šentjernejski osnovni šoli. Sponzorja ekipe sta

bila tovarna Iskra iz Šentjerneja, ki je klub oskrbovala z opremo, ter gostišče Majzelj, ki je igralcem omogočil prehrano. Ekipo so sestavljali pretežno dijaki srednjih šol in nekaj delavcev Iskre. Treningi so potekali dvakrat tedensko po dve uri na igrišču šentjernejske osnovne šole (Rangus, 1992).

Rokometni klub je pričel s tekmovanji v sezoni 1972/73 v Zasavski rokometni ligi in zasedel zadnje mesto. V sezoni 1973/74 je nastopal v Dolenjski rokometni ligi in dosegel šesto mesto v konkurenci desetih ekip. Jeseni leta 1974 je trener Prah zapustil klub. Ekipo so zaradi neuspešnega iskanja trenerja vodili igralci sami. Po končanem jesenskem delu prvenstva v sezoni 1974/75 je klub izstopil iz Dolenjske rokometne lige. Dogodek je pomenil nekajletni zastoj članskega moškega rokometu v Šentjerneju vse do leta 1984 (Rangus, 1992).

V vmesnem obdobju je leta 1978 pričela delovati mladinska ekipa pod vodstvom Braneta Krošlja. Leta 1979 je treniranje ekipe prevzel Milan Kalin, ekipa pa je začela tekmovali v Mladinski ligi – jug (Rangus, 1992).

Leta 1984 so na pobudo dolgoletnega športnega delavca Janeza Kuhlja ponovno formirali moško člansko ekipo. Novoustanovljeni klub je dobil ime Rokometni klub Šentjernej. Na ustanovnem zboru so izvolili vodstvo: predsednik je postal Janez Avsec, podpredsednik Branko Ruden ter tajnik Franc Luzar, trener ekipe pa je postal Janez Kuhelj (Rangus, 1992).

V tekmovalni sezoni 1984/85 se je klub vključil v Obsavsko-dolenjsko rokometno ligo. Igralci so osvojili četrto mesto. Poleg tekem v ligaškem tekmovanju so nastopali tudi v tekmovanju štirih ekip za vstop v drugo slovensko ligo. Dosegli so drugo mesto in se za uvrstitev v višji rang tekmovanja pomerili z zadnjeuvrščeno ekipo iz druge slovenske lige, t. j. Partizanom iz Zagorja. Zmagala je ekipa Šentjerneja z rezultatom 32:26 in tako zabeležila velik uspeh šentjernejskega moškega rokometu (Rangus, 1992).

V sezoni 1985/86 je tako RK Šentjernej tekmoval v 2. rokometni ligi – II. skupina. Trenersko mesto je prevzel Milan Kalin, ki je bil hkrati tudi igralec. V prvi sezoni so rokometiši dosegli deveto mesto v konkurenci desetih ekip in si zagotovili obstanek. V tej ligi je klub tekmoval še v sezoni 1986/87, potem pa zašel v krizo in leta 1988 prenehal z delovanjem. Vzroki so bili finančne narave, imeli pa so tudi težave s trenerskim in vodstvenim kadrom (Rangus, 1992).

3.6.2.2 Ženski roketni klub Šentjernej

Pred ustanovitvijo ženskega roketnega kluba je v Šentjerneju že delovala t. i. "vaška" ekipa, ki je tekmovala z osnovnošolskimi ekipami na turnirjih, ki so jih organizirali v počastitev dneva mladosti, 1. maja ali občinskega praznika. Ta ekipa je bila zbrana na hitro, brez organiziranih treningov. Vse bolj pa je zorela ideja, da bi začela nastopati v ligaškem tekmovanju (Rangus, 1992).

Ženski roketni klub Šentjernej je pričel z delovanjem oziroma z organizirano vadbo leta 1970 v sklopu ŠD Šentjernej. V ligi še ni nastopal, temveč na turnirjih ob počastitvi občinskega praznika ali 1. maja. V redno ligaško tekmovanje pa se je vključil leta 1971, in sicer v Zasavsko roketno ligo. Že v prvi sezoni so roketnice zasedle odlično drugo mesto, naslednjo sezono 1972/73 pa celo prvo. Tedaj je v klubu prišlo tudi do sprememb. Ekipo je zaradi obveznosti v ŠD Šentjernej, kjer je bil predsednik, zapustil trener Janez Kuhelj, njegovo mesto pa je prevzel trener Franc Vinter. Pomočnik trenerja in tehnični vodja je postal Jože Kegljevič. V tekmovalni sezoni 1973/74 je ekipa nastopala v t. i. "mini" ljubljanski ligi in zasedla drugo mesto. Trener je zopet postal Janez Kuhelj. Zaradi dobrih preteklih rezultatov je v novi tekmovalni sezoni ekipa Šentjerneja nastopala v Ljubljanski conski roketni ligi – jug in osvojila predzadnje, deveto mesto, v sezoni 1975/76 pa peto mesto (Rangus, 1992).

Klub je v sezoni 1976/77 ostal brez članske ekipe, ker so starejše igralko prenehala igrati. Tako je imel le mladinsko ekipo, ki je nastopala v Mladinski ligi – jug. Članska ekipa se je ponovno formirala naslednjo tekmovalno sezono 1977/78. Odtlej se je imenovala Dolenjska, tekmovala pa je v Slovenski republiški ligi – zahod. Sestavljena je bila iz treh klubov – Krke, Mirne in Šentjerneja, vodil pa jo je Janez Kuhelj. V sezoni 1978/79 se je ekipa soočala z materialnimi težavami, odšle pa so tudi tri ključne igralko. Na koncu sezone je osvojila sedmo mesto (Rangus, 1992).

Slika 9. Ženska rokometna ekipa iz Šentjerneja v sezoni 1971/72, v kateri je prvič nastopila v Zasavski rokometni ligi. Stojijo z leve: trener Janez Kuhelj, Milena Zamida, Stanka Ručigaj, Majda Bratkovič, Karlina Turk, Rozalija Zoretič. Čepijo z leve: Marija Turk, Cvetka Makovec, Ivanka Luzar, Štefka Kosmač, Martina Lekše (Luzar, R., osebni arhiv, pridobljeno 14. 5. 2011).

Leta 1979 je ekipa zopet prevzela staro ime – Rokometni klub Šentjernej, v njej pa so igralo samo še igralke iz Šentjerneja. Prišlo je tudi do spremembe tekmovalnega sistema v Sloveniji. Republiški ligaši so tekmovali zopet v enotni republiški ligi, uvedene pa so bile tudi druge. RK Šentjernej je postal član enotne Slovenske republiške lige. Cilj ekipe, obstanek v ligi, je bil dosežen. V sezoni 1980/81 je klub prenehal delovati v okviru Športnega društva Šentjernej in bil reorganiziran v samostojen Ženski rokometni klub Šentjernej. Predsednik je postal Janez Zagorc, sekretar Franc Kovačič, trener mladinske ekipe pa Jože Fifolt. Z zgraditvijo nove športne dvorane pri osnovni šoli, jeseni leta 1980, je klub pridobil možnost treniranja tudi v zimskih mesecih. Ob koncu sezone 1980/81 so igralke Šentjerneja zasedle šesto mesto v 1. slovenski republiški ligi (Rangus, 1992).

Jeseni 1981 je klub zapustil Janez Kuhelj, ki je z ekipo dosegel lepe rezultate in jo iz nižjih ravni tekmovanj popeljal v 1. republiško ligo. Treniranje kluba je prevzel Milan Kalin. V spomladanskem delu sezone 1981/1982 je postalo podjetje Iskra pokrovitelj kluba, po katerem se je ta tudi poimenoval v Ženski rokometni klub Iskra. Sezono so končali na

odličnem drugem mestu. V sezoni 1983/84 je rokometni klub zaradi spremembe tekmovalnega sistema nastopal v republiški ligi – zahod. Do sprememb je prišlo tudi na trenerskem položaju v ekipi. Klub je zapustil Milan Kalin, mesto trenerja pa je prevzel Marjan Radi. Radi je vodil ekipo do tekmovalne sezone 1985/86, ko je zopet prišlo do spremembe in ga je na trenerskem mestu zamenjal Evgen Pungerčič. Ta je ekipo vodil do prenehanja delovanja kluba leta 1989. V tem času je ekipa zasedala visoka mesta v prvi republiški ligi in ji je le malo manjkalo za napredovanje na višjo nivo tekmovanja. V sezoni 1985/86 in 1988/89 je zasedla drugo mesto, v sezoni 1987/88 pa tretje (Rangus, 1992).

Slika 10. ŽRK Iskra v sezoni 1985/86, ki je bila ena najuspešnejših. Stojijo z leve: član uprave Ivan Gomizelj, Jožica Kos, Vika Dolar, Tina Vide, Slavka Turk, Suzana Selan, Joža Kovačič, Zdenka Gorenc, trener Evgen Pungerčič. Čepijo z leve: Barbara Žmavčič, Magda Bolte, Martina Jakše, Lidija Kegljevič, Mateja Rangus, Andreja Radovan in Ingrid Šiško (Rangus, V. Diplomsko delo, str. 97).

Eden izmed največjih dosežkov ŽRK Iskra je pomenila uvrstitev v finale pokala Socialistične republike Slovenije. Na polfinalni tekmi so se rokometnice pomerile z Velenjem, ki je tekmoval v 2. zvezni ligi, in zmagale z rezultatom 25:21. V finalu so igrale proti favorizirani ekipi Belinka Olimpija, ki je tekmovala v prvi zvezni ligi. Šentjernejčanke so morale priznati premoč z rezultatom 10:36. Kljub porazu so se uvrstile v osmino finala Socialistične federativne republike Jugoslavije, ker je bila ekipa Olimpije kot zmagovalka preteklega leta

avtomatično uvrščena v to tekmovanje. V osmini finala so igralke ŽRK Iskra igrale s titograjsko Bodučnostjo in izgubile z rezultatom 17:25. To je bil kljub porazu lep rezultat za šentjernejsko ekipo, saj so igralke Bodučnosti nastopale v 1. zvezni ligi. Klub je zaradi težkih finančnih pogojev leta 1989 prenehal delovati (Rangus, 1992).

3.6.3 Nogomet

Nogometni klub Šentjernej je bil ustanovljen leta 1968 kot sekcija ŠD Šentjernej. Vodjo nogometne sekcije so določili na ustanovnem občnem zboru. To je postal Darine Grgovič. Sekcija je bila vezana na organizacijo malonogometnih športnih turnirjev. Velikega nogometa do leta 1974 niso igrali, saj zanj sploh ni bilo igrišča. Nogomet so večinoma igrali na malonogometnem travnatem igrišču pri osnovni šoli, manjkrat pa na šolskem rokometnem igrišču, ki je bilo do leta 1969 peščeno, nato pa asfaltirano (F. Luzar, o. k., februar 2011).

Leta 1973 se začeli zaradi bližajoče se Iskriade graditi športni kompleks pri šoli, ki je vključeval tudi ureditev igrišča za veliki nogomet. Uradno odprtje je bilo 29. septembra 1973, ko so organizirali odprto prvenstvo Dolenjske v atletiki (Dolenjski list, 27. 9. 1973, str. 9). Igrišče prvo leto še ni bilo primerno za igro, ker travnata površina ni bila dokončno urejena (J. Kuhelj, o. k.).

Nogometni klub Šentjernej je bil uradno ustanovljen 23. avgusta 1974, ustanovni sestanek pa je potekal 27. avgusta 1974 (S. Vide, osebna komunikacija, november 2010). Pobudniki ustanovitve so bili Darine Grgovič, Božo Tratar, Franc Žabkar in Jože Luzar (J. Luzar, osebna komunikacija, januar 2011). Nogometni klub je še vedno deloval v okviru ŠD Šentjernej. Na ustanovnem sestanku je bil za predsednika kluba izvoljen Ivan Metelko (J. Luzar, o. k.) za tajnika Silvo Vide, za generalnega sekretarja pa Darine Grgovič. Trener ekipe je postal Rašo Protić (S. Vide, o. k.).

Prvo sezono (1974/75) je klub tekmoval v Ljubljanski nogometni podzvezi (2. razred). Prva uradna tekma je bila odigrana v Podgorici proti tamkajšnjemu istoimenskemu klubu. Tekma se je končala z rezultatom 3:3. Ekipo Šentjerneja so sestavljali naslednji igralci: Borut Likar (vratar), Silvo Vide, Marjan Miklič, Stane Koligar, Franc Žabkar, Jože Cigoj, Roman Gorenc, Ivan Zagorc, Jože Luzar, Jernej Cvelbar in Božo Tratar. Sezono je klub končal na sedmem

mestu med 12 ekipami, kar je pomenilo lep dosežek. Najboljši strelec je bil Jože Luzar s trinajstimi goli (S. Vide, o. k.).

Nogometna infrastruktura v Šentjerneju ni bila najbolj razvita. Igrišče je bilo med najmanjšimi igrišči v Jugoslaviji in je komaj zadostovalo minimalnim standardom. Problematična je bila širina igrišča, ki je merila 45 metrov. Slačilnice so imeli v hišici, ki so jo sicer uporabljali za potrebe živinskega sejma. Igralci so prostore preuredili tako, da je bila ena soba namenjena sodnikom, dve sobi pa za garderobe (J. Koligar, osebna komunikacija, januar 2011). Boljše je bilo poskrbljeno za prevoz na gostujoče tekme, saj je vožnjo z avtobusom kot sponzor omogočila tovarna Iskra (J. Luzar, o. k.).

Slika 11. Ekipa Nogometnega kluba Šentjernejski v prvi tekmovalni sezoni - 1974/75. To je po pripovedovanju Jožeta Luzarja (osebna komunikacija, februar 2011) ena od prvih, če ne celo prva skupinska slika nogometnega kluba. Stojijo z leve: Ivan Metelko (predsednik kluba), Darine Grgovič (poslovni sekretar), Jože Luzar, Ivan Unetič, Stane Koligar, Borut Likar, Drago Piletič, Franc Žabkar; čepijo z leve: Silvo Vide, Roman Gorenc, Vid Vinšek, Božo Tratar, neznan, Jernej Cvelbar, Darko Podgoršek (Luzar, F., osebni arhiv, pridobljeno 14. 5. 2011).

Tudi v sezoni 1975/76 je klub nastopal v Ljubljanski nogometni podzvezi (2. razred). Novi trener ekipe je postal Živojin Maksimović, vodstvo kluba pa je ostalo isto. V jesenskem delu prvenstva je klub osvojil šesto mesto med 9 ekipami. Oktobra leta 1975 je v Šentjerneju gostovala ljubljanska Olimpija, ki je tekmovala v prvi jugoslovanski ligi. To je bil za kraj in nogometaše veličasten dogodek. Tekmo si je ogledalo kar 2.000 gledalcev, kar je predstavljalo okoli 30 % prebivalstva v kraju. Zmagala je Olimpija z rezultatom 15:1. Za

domače je zadel Vlado Lešnik. Po tekmi so ustanovili petnajsti klub prijateljev Olimpije (S. Vide, o. k.).

Slika 12. Skupinska slika igralcev NK Šentjernej in NK Olimpija. Stojijo z leve: sodnik Slobodan Novakovič, Olimpija, Olimpija, Jože Kegljevič, Olimpija, Jože Luzar, olimpija, olimpija, Franc Kržišnik, Olimpija, Olimpija, Olimpija. Čepijo z leve: pomožni sodnik Igor Bučar, pomožni sodnik -, Franc žabkar, Darko Podgoršek, Jernej Cvelbar, Aleksander Lavševič, Olimpija, Silvo Vide, Božo Tratar, Olimpija, Vlado Lešnik, Olimpija, Janez Drmaž (Vide, S., osebni arhiv, pridobljeno 20. 11. 2010).

Leta 1976 je prišlo do reorganizacija nogometnih lig na podlagi t. i. »Portoroških sklepov«, ki so po mnenju Jožeta Goršeta (o.k.) imeli na slovenski ekipni šport veliko negativnih učinkov. Vse dotedanje conske in podzvezne lige so bile ukinjene in reorganizirane v rekreacijski nivo tekmovanja. Nastalo je več novih medobčinskih zvez, te pa so potem vodile rekreacijska nogometna tekmovanja, toda le na območju ene ali nekaj občin, in tekmovanja selekcij nižjih kategorij (J. Gorše, osebna komunikacija, april 2011). Ta sistem je bil zaprt, kar je pomenilo, da klubi v rekreacijskem tekmovanju niso imeli možnosti napredovanja v višji nivo. Nova pravila so med drugim določala tudi, da lahko v moštvu med šestnajstimi prijavljenimi igralci nastopajo samo trije, ki so starejši od 24 let, ostali pa so morali biti mlajši (S. Koligar, o. k.).

Tako je v sezoni 1976/77 NK Šentjernej zaradi reorganizacije tekmovanja nastopal v Dolenjski nogometni ligi. Trener je postal Ivan Matjašič (J. Luzar, o. k.). V jesenskem delu je klub zasedel šesto mesto, na koncu sezone pa prav tako šesto mesto med 9 ekipami (S. Vide,

o. k.). V tem tekmovalnem letu je imel nogometni klub tudi mladinsko sekcijo, ki je tekmovala v mladinski Dolenjski ligi ter osvojila šesto mesto v sedemčlanski konkurenci (J. Gorše, o. k.).

Slika 13. Članska in mladinska ekipa leta iz leta 1977. Stojijo z leve: trener Rašo Protić, neznan, Franc Žabkar, Vili Štemberger (vratar), Ivan Zagorc, Silvo Vide, neznan, Božo Tratar, Darine Grgovič, Ivica Horvat (vratar), neznan, Jernej Cvelbar. Čepijo z leve: neznan, Martin Metelko, Rudi Lipar, neznan, neznan, Bogdan Kuhar, neznan, Jani Tomšič, Silvo Drmaž (Dolenjski list, 28. 4. 1977, str. 11). Za člansko ekipo je igralo precej nogometašev iz drugih republik tedanje Jugoslavije, ki so služili vojaški rok v Novem mestu, pripeljal pa jih je trener Protić. Predvsem oni so pod sliko neimenovani (J. Luzar, o. k.).

V sezoni 1977/78 je klub spet zamenjal trenerja, to je spet postal Rašo Protić (J. Luzar, o. k.). Klub je nastopal v Dolenjski nogometni ligi. Po tej sezoni je klub za določen čas prenehal delovati, med drugim tudi zaradi nezmožnosti napredovanja v višji nivo tekmovanja, zaradi prej omenjenih »Portoroških sklepov« (S. Koligar, o. k.). Sledilo je večletno mrtvilo nogometa v Šentjerneju. Klub ni bil dejaven, tako da tekmovalci niso igrali na nobenem od tekmovanj.

Prvo tekmovalno sezono po prenehanju delovanja zasledimo leta 1984/85, ko je nogometni klub nastopil v dolenjski ligi, ki je imela dve skupini. Zvemo, da je po jesenskem delu ekipa zasedala drugo mesto v konkurenci štirih ekip (Dolenjski list, 6. 12. 1984, str. 17).

V sezoni 1987/88 je NK Šentjernej nastopal v v 2. medobčinski članski ligi – zahod, ki je bila pod okriljem Medobčinske nogometne zveze Ljubljana. V jesenskem delu prvenstva je klub zasedel 10. mesto, na koncu prvenstva pa osvojil zadnje, 11. mesto (Ljubljanski nogomet, 1. 8. 1988, str. 3). Leta 1987 so tekmovali tudi na tekmovanju za pokal Jugoslavije Izpadli so v

predtekmovanju Medobčinske nogometne zveze za Dolenjsko (MNZ Dolenjska, 1987). V sezoni 1988/89 je klub prav tako nastopal v 2. članski ligi - zahod, ki je bila pod okriljem Medobčinske nogometne zveze Ljubljana. Osvojil je zadnje, 10. mesto (J. Gorše, o. k.).

Med leti 1984 in 1989 so za Nogometni klub Šentjernej nastopili naslednji igralci: Stane Koligar, Anton Lekše, Benedik Borut, Dušan Rangus, Albert Pavlič, Stane Petric, Tine Metelko, Toni Lampe, Rudi Lipar, Darko Cekuta, Vlado Lešnik, Vlado Vereš, Bogdan Kuhar in Jože Vide (S. Koligar, o. k.). Med letoma 1984 in 1987 je bil predsednik Valter Perc, ki je bil hkrati tudi trener. Zaradi nesoglasij je klub leta 1987 zapustil, na trenerskem mestu pa ga je nadomestil Franc Žabkar (S. Koligar, o. k.). Kljub poizvedovanju nisem uspel pridobiti podatka, kdo je postal predsednik po odhodu Valterja Perca.

Klub je zaradi težkih finančnih pogojev leta 1989 prenehal delovati (J. Koligar, o. k.).

3.6.4 **Košarka**

Košarko so v Šentjerneju začeli organizirano igrati leta 1972, ko je na pobudo Toneta Bučarja in Janeza Kuhlja (A. Lavšević, osebna komunikacija) postala sekcija ŠD Šentjernej. Istega leta je bila znotraj sekcije ustanovljena moška košarkarska ekipa, ki je prvi dve leti nastopala na posameznih turnirjih. Prva tekma šentjernejske košarkarske ekipe je zabeležena marca 1972, ko je nastopila v kvalifikacijah za pokalno tekmovanje za Dolenjsko. Za šentjernejsko ekipo, ki je tekmo izgubila, so igrali: Jože Fifolt, Franc Luzar, Jože Luzar, Polde Bučar, Dušan Šuštar, Stane Švalj, Iztok Plut in Silvo Šinkovec. (J. Kuhelj, o. k.).

Leta 1974 je ekipa nastopila v Dolenjski košarkarski ligi, ki je bila tega leta tudi prvič ustanovljena. Prvak lige, ki jo je vodila Občinska zveza za telesno kulturo v Novem mestu ter je potekala v spomladanskem in jesenskem terminu, se je uvrstil v 2. slovensko košarkarsko ligo. Prvo sezono je šentjernejska ekipa v konkurenci devetih ekip dosegla sedmo mesto (Dolenjski list, 17. 10. 1974, str. 11). Nastopila je tudi v sezoni 1975, vendar je po nekaj uvodnih tekmah prenehala igrati. Glavni razlogi so bili: pomanjkanje igralcev, kajti precej jih je zapustilo ekipo in odšlo v Košarkarski klub Podbočje, ki je bil ustanovljen istega leta in je prav tako igral v Dolenjski ligi. Nekaj igralcev je bilo aktivnih tudi v drugih športnih panogah, ki so bile zanje primarne (P. Bučar, osebna komunikacija, maj 2011). Tretji razlog je bil

pomanjkanje finančnih sredstev (A. Lavševič, o. k.). Prenehanje igranja v Dolenjski ligi je pomenilo tudi konec organizirane in tekmovalne košarke v Šentjerneju vse do danes. Za ekipo Šentjerneja so v Dolenjski ligi igrali: Dušan Šuštar, Stane Metelko, Ivan Halas, Stane Švalj, Polde Bučar, Aleksander Lavševič, Janez Kavšek, Stane Abram, Deak in Horžen, Srečko Beševič, Milan Kupljenik, Darko Kodrič in Rudman. Po pripovedovanju Poldeta Bučarja (o. k.) pa so z ekipo trenirali še Franc Hudoklin, Silvo Šinkovec, Martin Turk in Jože Bučar. Vodja ekipe je bil Aleksander Lavševič (A. Lavševič, o. k.), organizacijski vodja pa Tone Bučar (P. Bučar, o. k.).

Slika 14. Košarkarska ekipa Šentjernej iz leta 1974. Stojijo z leve: Aleksander Lavševič, Janez Kavšek, Deak, Horžen, Stane Abram. Čepijo z leve: Dušan Šuštar, Stane Švalj, Stane Metelko, Ivan Halas (Dolenjski list, 30. 5. 1974, str. 9). Nekaj dobrih košarkašev manjka, saj so tisti čas služili vojaški rok (P. Bučar, o.k.).

Na novoletnem košarkarskem turnirju Dolenjske v Novem mestu 21. januarja 1973 so poleg vseh do sedaj omenjenih igralcev za ekipo Šentjerneja igrali še Janez Selak, Gašper Majzelj in Tone Majzelj (J. Kuhelj, o. k.).

Košarkarska sekcija oziroma znotraj nje delujoča ekipa se je ves čas delovanja soočala s finančnimi težavami. Razlogov zanjo je več. V letih 1973, 1974 in 1975 je bil šport v

Šentjerneju na enem od vrhuncev, športnih panog je bilo veliko, večji sponzor pa samo eden - tovarna Iskra. Za košarko je bilo manj posluha, saj je šla glavnina denarja v druge športne panoge. Igralci so bili primorani večino izdatkov kriti sami in bili velikokrat prepuščeni lastni iznajdljivosti. Tako so na gostujoče tekme bodisi štopali, bodisi šli z rednim avtobusnim prevozom, enkrat pa jim je za pot na tekmo v Črnomelj, predsednik gasilskega društva Polde Švalj, posodil celo gasilski kombi. Športne hlačke jim je iz rumene svile, ki so jo kupili, sešila mama znanih šentjernejskih atletov Marija Bučar, drese pa so kupili sami (A. Lavševič, o. k.)

Treningi ekipe so bili odvisni od vremenskih pogojev. Ker tedaj ni bilo telovadnice, je bila vadba mogoča samo na zunanjih površinah ob dobrem vremenu. Do leta 1973, ko je bil v okviru Iskriade zgrajen športni kompleks pri osnovni šoli, prav tako ni bilo ustreznih vadbenih pogojev za košarko. Na igrišču sta bila dva lesena koša, brez mrežic, prej neprimerna za igro, pa tudi mere igrišča niso ustrezale košarkarskim. Za trening so imeli na razpolago samo eno košarkarsko žogo (P. Bučar, o. k.).

3.6.5 Namizni tenis

Namizni tenis je bil v Šentjerneju zelo priljubljen šport. To je šport, primeren za vse letne čase, hitro osvojljiv in ne zahteva veliko prostora. To so bili ključni dejavniki, zakaj je bil namizni tenis v Šentjerneju tako popularen in razvit.

Že v osnovni šoli je bil namizni tenis ena od sekcij Šolskega športnega društva Polet in zelo priljubljen. Zlasti po letu 1965, ko je bilo svetovno prvenstvo v namiznem tenisu v Ljubljani, beležimo razmah v osnovni šoli (J. Selak, o. k.). Najprej so ga igrali v stari osnovni šoli v učilnici ter v nekdanji kinodvorani (J. Selak, o. k.), z izgradnjo nove osnovne šole pa kar na hodnikih (J. Kuhelj, o. k.).

Namizni tenis je deloval kot sekcija Športnega društva Šentjernej. Igralci so nastopali na državnih tekmovanjih in občinskih prvenstvih. Zlasti ženske so dosegle vidnejše rezultate. Sezona 1971/72 je bila prva, v kateri so dekleta nastopila na državnih tekmovanjih, in sicer v drugi slovenski namiznoteniški ligi (2. republiška liga). V ligi so nastopale le tri ekipe. Po prvem delu so dosegle zadnje, tretje mesto (Bela Žogica, 27. 10. 1971, str. 13). Podatkov o razvrstitvi po drugem delu tekmovanja ni. V isti sezoni so se šentjernejski namiznotenišači v

kvalifikacijah potegovali za vstop v peto oz. šesto republiško ligo. Zasedli so peto mesto in se tako niso uspeli kvalificirati (Bela Žogica, 27. 10. 1971, str. 18). Na koncu sezone 1971/72 so si na jakostni lestvici v ekipni razvrstitvi ženske delile 8. do 11. mesto, mladinke 9. mesto, v skupnem seštevku vseh točk – ekipnih in posameznih, pa 16. mesto (Bela Žogica, 6. 7. 1972, str. 8). O posameznih razvrstitvah šentjernejskih igralk ni podatkov.

V sezoni 1972/73 so namiznotenisačice tekmoval v 1. republiški ligi (Bela Žogica, 8. 8. 1972, str. 9). Po prvem delu prvenstva so dosegle sedmo mesto, ki so ga obdržale tudi na koncu sezone. V tekmovanju za jugoslovanski namiznoteniški pokal pa so se uvrstile celo v četrtfinale (J. Kuhelj, osebna komunikacija, november 2010). Na koncu sezone 1972/73 so na jakostni lestvici v ekipni razvrstitvi ženske končale na enajstem mestu. V končnem seštevku točk za klube pa se je Šentjernej uvrstil na 19. mesto (Bela Žogica, 21. 9. 1973, str. 6).

Pri ženskah velja izpostaviti naslednje igralko: Vido Likar, Zdenko Gomizelj, Sonjo Krvina, Alenko Kovačič, Ano Metelko, Mileno Lužar, pri moških pa Staneta Metelka, Dušana Šuštarja, Branka Krošlja, Borisa Gomizlja in Darinka Rudna (J. Kuhelj, o. k.).

V sezoni 1972/73 šentjernejske igralko in igralci niso več nastopali na tekmovanjih državnega prvenstva. Po tem letu je prišlo do zatona namiznega tenisa v Šentjerneju. Janez Kuhelj (o. k.) pravi, da je začel namizni tenis zamirati zaradi razvoja drugih športov, ki so širili ponudbo športnih vsebin. Prav tako pa ni bilo več posameznikov, ki bi prevzeli vodenje namiznega tenisa v Šentjerneju.

3.6.6 Atletika

Med najuspešnejšimi šentjernejskimi športniki so bili zagotovo atleti, saj so posegali po medaljah na najvišjih tekmovanjih ter bili in so še člani slovenske reprezentance. Med leti 1962 in 1991 je bilo veliko perspektivnih in nadarjenih atletov v različnih atletskih disciplinah. Atletika v Šentjerneju je delovala kot sekcija ŠD Šentjernej, v okviru katere so občasno organizirali atletska tekmovanja. Žal pa številnemu atletskemu kadru in potrebam atletike ni sledila primerna infrastruktura. Stadion so v Šentjerneju naredili šele leta 1973, in sicer po zaslugi Iskriade, ki je istega leta potekala v kraju. Imel je (samo) peščeno, 300-metrsko stezo in jamo za skok v daljino. Atleti še vedno niso imeli pogojev za trening v

zimskih mesecih, saj je bila telovadnica zgrajena šele leta 1980. Slabše tekmovalne in organizacijske razmere so bile tudi razlog, da so takrat najboljši šentjernejski atleti bratje Bučar, Marjeta Vide in Janez Pipan, nastopali za novomeški atletski klub (P. Bučar, o. k.), kjer so tvorili jedro ekipe (Dolenjski list, 25. 12. 1975, str. 9).

Slika 15. Šentjernejski atleti, ki so nastopali za Novo mesto. Stojijo z leve: Polde Bučar, Marjeta Vide in Tone Bučar. Čepita z leve: Janez Pipan in Jože Bučar (Dolenjski list, 25. 12. 1975, str. 9).

Polde Bučar je tekmoval na razdaljah od 400 m do 10 km, Tone Bučar na 3 km, 5 km, 10 km, mali in veliki maraton, Jože Bučar na 1.000 m, skok s palico in 3.000 metrov z zaprekami, Janez Pipan na 1.000 metrov ter Marjeta Vide na 800 metrov (P. Bučar, o. k.). Polde Bučar se je leta 1977 kar štirikrat uvrstil na lestvico najboljših slovenskih atletov: na 800 metrov na 9. mesto (čas 1:55,6), na 1.000 metrov na 3. mesto (2:31,6), na 1.500 metrov na 8. (3:57,3) in na 3.000 metrov na 10. mesto (8:51,0) (P. Bučar, o. k.). Leta 1978 je imel osmi čas teka na 1.000 metrov v Jugoslaviji (2:30,3), leta 1981 pa se je uvrstil na osmo mesto v seštevku najboljšega atleta za Dolenjsko (Dolenjski list, 15. 4. 1982, str. 9), bil pa je tudi lastnik nekaj dolenjskih rekordov v tekih na srednje in daljše proge (P. Bučar, o. k.). Leta 1980 je Tone Bučar na

maratonu v Varaždinu s časom 2:50,14 postavil dolenski rekord (Dolenjski list, 17. 4. 1980, str. 9), katerega nosilec je bil dolgo časa. Bratje Bučar so občasno nastopali tudi za Šentjernej, predvsem na uličnih tekih ter na tekih ob žici okupirane Ljubljane (leta 1979 so na 25 km teku trojk dosegli odlično osmo mesto) (Dolenjski list, 5. 8. 1982, str. 24).

Slika 16. Bratje Tone, Polde in Jože Bučar (od leve proti desni) (Bučar, P., osebni arhiv, pridobljeno 15. 5. 2011).

V kasnejši generaciji atletov je izstopala Darja Tratar, ki je tekmovala na 100 metrov z ovirami in je bila po pripovedovanju Poldeta Bučarja najboljša slovenska atletinja v tej disciplini tistega časa. Bila je tudi nosilka državnih rekordov v mlajših kategorijah (P. Bučar, o. k.).

Ostali vidnejši atleti v Šentjerneju, ki so, razen Jožeta Vrtačiča, tekmovali za Šentjernej, v obdobju med 1962 in 1991 so bili še: Bojan Fajs (kros, 3.000 metrov z zaprekami), Lučka Pavlin (met krogle), Štefka Kosmač (tek na 400 metrov), Marjeta Šušteršič (skok v višino), Jože Vrtačič (teki na 100 in 400 metrov), Tone Mlakar (tek na 100 metrov, skok v daljino), Stane Abram (mnogoboj), Damjan Tratar (skok v višino) (P. Bučar, o. k.).

3.6.7 Kegljanje

Tradicija kegljanja v Šentjerneju sega že v čas pred 2. svetovno vojno, ko se je sicer na rekreativnem nivoju igralo na dveh kegljiščih. Po vojni se je ohranilo le še eno, in sicer pri gostilni Recelj (J. Selak, o. k.). Po 2. svetovni vojni sta v Šentjerneju delovala dva kegljaška kluba: Venček, ki je bil zelo aktiven in je nastopal v novomeški ligi ter kegljaški klub Iskra, katerega so sestavljali zaposleni v tovarni Iskra in je tekmoval v Iskrini ligi, tj. liga, ki je potekala v okviru tovarne Iskra po vsej Sloveniji. (J. Selak, o. k.).

Leta 1968 se je v okviru ŠD Šentjernej ustanovila kegljaška sekcija, ki jo je vodil Tone Zagorc. Na prvem sestanku 22. februarja 1968 so za kapetana določili Petra Durjavo starejšega, za namestnika kapetana Toneta Žnidaršiča in za ekonoma Marjana Mikliča. Treningi so potekali dvakrat do trikrat tedensko. Že istega leta so nastopali v 2. občinski ligi in na koncu osvojili prvo mesto ter tako napredovali v prvo občinsko ligo. Za kegljaško sekcijo so nastopali: Anton Zagorc, Janez Selak, Branko Ruden, Ivan Gomizelj starejši, Ivan Gomizelj mlajši, Marjan Miklič, Andrej Golc, Polde Gorenc, Ludvik Globevnik, Martin Lužar, Ciril Selak, Peter Selak, Ciril Lampe in Tomaž Lampe, Peter Durjava starejši, Anton Žnidaršič (J. Kuhelj, o. k.) in Ivan Bregar (J. Selak, o. k.).

Pri gostilni Recelj je bilo lepo urejeno, pokrito kegljišče. Del prostora je predstavljalo samo kegljišče, drugi del pa je bil gostilniški prostor, kjer so stregli pijačo. Poleg članov kegljaškega kluba, ki so trenirali za tekmovanje, je bilo veliko kegljačev, ki so kegljali za prosti čas v krogu prijateljev. Tako je bilo v navadi, da je tisti, ki je podrl vse keglje, »dal za štefana« (M. Gorenc, osebna komunikacija).

Sprva je bila podlaga kegljišča ilovica, leta 1955 ali 1956 pa so ga asfaltirali. Imelo je eno stezo, krogle pa so postavljali ročno. Igrali so vse leto. Pozimi so prostor ogrevali s pečjo na drva, prav tako pa je bilo mogoče igrati ponoči, saj je bilo kegljišče razsvetljeno (M. Gorenc, o. k.).

V 80. letih kegljišče ni več ustrezalo normativom, zato so tekmovalci začeli hoditi na treninge na Čatež. Tovarna Iskra je financirala najem igrišča, kupila tekmovalne krogle ter kasneje prevzela še stroške treninga (J. Selak, o. k.). Po nekaj letih je sekcija zaradi neustreznih

vadbenih pogojev (v Šentjerneju) ter pomankanjem finančnih sredstev prenehala z aktivnostjo.

Slika 17. Kegljšče pri stari Recljevi gostilni. V ozadju prostor za kegljanje, v ospredju pa gostilniški prostor. Sedijo z leve: Martin Lužar, Jože Kranjc, Marjan Gorenc, Tone Turk, Ivan Pavlinč, Franc Lenčič in Mirko Vide (Gorenc, M., osebni arhiv, pridobljeno 22. 3. 2011).

3.6.8 Šah

V Šentjerneju je bil prisoten tudi šah, vendar ni nikoli zares zaživel in dosegel razvitosti drugih športov v kraju. Leta 1968 je bila sicer v okviru ŠD Šentjerneje ustanovljena šahovska sekcija, ki sta jo vodila Tone Kotar in Rajko Kozole, vendar po pripovedovanju Toneta Kotarja (osebna komunikacija) sekcija ni dosegla resnejšega organizacijskega ali tekmovalnega nivoja, temveč je delovala na rekreativni ravni. Člani sekcije so se dobivali na tedenskih srečanjih, ponavadi v gostilni Majzelj in šahirali. Šahistov ni bilo veliko, prav tako niso organizirali šahovskih turnirjev ali tekmovali v kakšni ligi.

4. SKLEP

Leta 2012 bo minilo natanko 50 let od ustanovitve Šolskega športnega društva Polet, ki ga štejejo med začetnike organizirane, sistematične športne dejavnosti v Šentjerneju. Ustanovitev društva je pomenila pomemben mejnik in temelj nadaljnjega športnega delovanja šolske mladine, pa tudi občinskega športa nasploh, saj je bilo posledično šest let kasneje (leta 1968) ustanovljeno Športno društvo Šentjernej. Le-to je imelo znotraj društva različne športne sekcije, iz katerih so potem izšla nekatera samostojna športna društva (ženski rokometni klub, smučarsko društvo, atletski klub).

Organizirani šport je temeljil na prostovoljnem delu in finančni podpori posameznih subjektov. Med njimi je bil najpomembnejši tovarna Iskra, brez katere ne bi bilo športnega razvoja v Šentjerneju oziroma vsaj ne v tolikšnem obsegu. Skupaj s prostovoljnim delom je bilo narejenega zares veliko. Gradila se je športna infrastruktura, vodila organizacija tekmovanj, urejale so se športne površine, treniralo ter tekmovalo itd. Brez enega ali drugega šport ne bi preživel. Začetek devetdesetih let je zaznamovalo postopno usihanje in končni stečaj tovarne Iskra, kar je za šentjernejski šport pomenilo nekajletni zastoj.

Med letom 1962 in 1991 je bilo v Šentjerneju prisotnih dvanajst športnih panog: rokomet, nogomet, atletika, konjski šport, namizni tenis, kegljanje, košarka, šah, strelstvo, odbojka, smučanje in smučarski skoki. Največje uspehe so beležile rokometišice z uvrstitvijo v osmino finala Jugoslovanskega pokala, namiznotenisačice, ki so eno sezono igrale v prvi republiški ligi, konjski šport z uspehi na dirkah po Sloveniji ter šentjernejski atlet Polde Bučar, ki je sicer nastopal za Novo mesto, z rednimi uvrstitvami na najvišja mesta na državnih prvenstvih v atletiki. Strelstvo, šah in odbojka so bili sicer prisotni in vsi tudi organizirani kot športne sekcije ŠD Šentjernej, toda hkrati tudi najmanj izpostavljeni. Najbolj množičen šport je bil zagotovo smučanje, sledila sta mu rokomet in nogomet. Z najboljšim obiskom se je lahko pohvalil konjeniški klub, saj je dirke v Šentjerneju spremljalo tudi preko 5.000 gledalcev, prijateljske tekme med Nogometnim klubom Šentjernej in Olimpijo pa se je udeležilo več kot 2.000 gledalcev.

Najbolj pomembno je, da je šport v Šentjerneju ljudi povezoval, ljudje so se zaradi športa družili, sodelovali, krepili medčlovečke odnose itd. Pomenil je sprostitev in odmik od vsakdanjega življenja, še zlasti dela v službi. Šport je dal ljudem tudi občutek pripadnosti,

veliko je bilo medsebojne pomoči, skupinskih delovnih akcij, ki so povečevali občutek povezanosti in solidarnosti. Zaradi ukvarjanja s športom so ljudje krepili zdravje, kar je skupaj z zadovoljstvom, ki ga je prispevalo udejstvovanje ali samo gledanje športa, prispevalo k boljši kvaliteti življenja.

Zapuščina petdesetih let je bogata in prežeta z uspehi, vzponi in padci, zmagami in porazi, z veliko zanimivimi prigodami, ki so se spletle v pestrem športnem dogajanju. V športnem opusu je sodelovalo veliko ljudi, ki so bili vključeni na različne načine: bodisi kot aktivni športniki, športni funkcionarji, sodniki, trenerji, prostovoljni delavci bodisi kot organizatorji. Vsi so veliko prispevali k razvoju športa v Šentjerneju in njim gre zasluga, da se je spisala lepa in uspešna zgodba šentjernejskega športa.

5. VIRI

Kronike ŠŠD Polet 1862-1991 (zapisniki tekem, občnih zborov, uspehov društva, poročila o delu društva na koncu šolskega leta, itd).

M, P. Novo športno društvo v Šentjerneju. Dolenjski list, 22. 2. 1968, str. 11.

Dokl, S. Med najbolj prizadevnimi!. Dolenjski list, 27. 11. 1969, str. 7.

Po domačih krajih. Dolenjski list, 27. 11. 1969, str. 7.

Zgradili bodo 45-metrsko skakalnico. Dolenjski list, 26. 3. 1970, str. 15.

Športniki so sami dobri učenci. Dolenjski list, 28. 1. 1971, str. 11.

Bučar, T. V Šentjerneju nov rod. Dolenjski list, 15. 3. 1973, str. 9.

Lenič, B. Uspeh desetih let. Pionirski list, 4. 4. 1973, str. 28.

Po domačih krajih. Dolenjski list, 14. 6. 1973, str. 9.

B, T. Prvenstvo v Šentjerneju. Dolenjski list, 27. 9. 1973, str. 9.

Bo »Iskra« prevzela patronat?. Dolenjski list, 12. 9. 1973, str. 9.

Vide, S. Na Javorovico!. Dolenjski list, 17. 1. 1974, str. 11.

Tretji je Bršljin. Dolenjski list, 17. 10. 1974, str. 11.

Zimska atletika nared. Dolenjski list, 25. 12. 1975, str. 9.

Budja, B. Domačinke na tujem igrišču. Dolenjski list, 10. 4. 1980, str. 9.

Najhitrejši dolenjski maratonec. Dolenjski list, 17. 4. 1980, str. 9.

Bartelj, A. Polde Bučar. Dolenjski list, 5. 8. 1982, str. 24.

Oba jesenska naslova Beli Krajini. Dolenjski list, 6. 12. 1984, str. 17.

Velik korak v drugo stoletje. Dolenjski list, 8. 8. 1985, str. 13.

N, S. Priznanje za Janeza Kuhlja. Pionirski list, 23. 9. 1988, str. 29.

Najuspešnejšim akvareli Franceta Slane. Delo, 9. 12. 1991, str. 12.

Smučarski savez Jugoslavije. Potkomisija za kategorizacijo. Ljubljana, november 1972, str. 3-19.

Ljubljanski nogomet. Glasilo medobčinske nogometne zveze Ljubljana, 1. 8. 1988, str. 3.

Medobčinske nogometne zveze za Dolenjsko. Poročilo o izvedbi tekmovanja za Pokal Jugoslavije in Mladinski pokal za področje SR Slovenije na področju MNZ za Dolenjsko, 5. 5. 1987.

Bela Žogica. Glasilo namiznoteniške zveze Slovenije. Ljubljana, 27. 10. 1971, str. 13.

Bela Žogica. Glasilo namiznoteniške zveze Slovenije. Ljubljana, 27. 10. 1971, str. 18.

Bela Žogica. Glasilo namiznoteniške zveze Slovenije. Ljubljana, 6. 7. 1972, stran 8.

Bela Žogica. Glasilo namiznoteniške zveze Slovenije. Ljubljana, 8. 8. 1972, str. 9.

Bela Žogica. Glasilo namiznoteniške zveze Slovenije. Ljubljana, 21. 9. 1973, stran 6.

Rangus, V. (1992). Razvoj rokometu v občini Novo mesto od pričetkov do leta 1991, najpomembnejši dosežki v tem obdobju ter ocena nadaljnjih razvojnih možnosti panoge v občini. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Šebek, Ž. (2005). 120 let konjskih dirk v Šentjerneju. Šentjernej: Klub za konjski šport.

Stepišnik, D. (1968). Oris zgodovine telesne kulture na Slovenskem. Ljubljana: Državna založba slovenije, str. 208-229.

Metelko, A. (1999). Zemljepisni pogled na področje »Šentjernejska župnija«. V Zbornik župnije Šentjernej (str. 7-19). Ljubljana: Družina.

Granda, S. (1999). Zgodovina Šentjerneja. V Enciklopedija Slovenije (str. 23-24). Ljubljana: Mladinska knjiga.

40 let ŠŠD »Polet« 1962 - 2002. Šentjernej: Osnovna šola Šentjernej.

Kuhelj, J. (2002). Ustanovitev ŠŠD »Polet« na osnovni šoli Šentjernej. V 40 let ŠŠD »Polet« 1962 – 2002 (str. 2-3). Šentjernej: Osnovna šola Šentjernej.

Šentjernej – središče občine. Portal Občine Šentjernej. Pridobljeno 25. 2. 2011, iz <http://www.sentjernej.si/naselja/sentjernej.htm>

Ostali osnovni podatki o občini. Portal Občine Šentjernej. Pridobljeno 25. 2. 2011 iz http://www.sentjernej.si/obcina_splosno/obcina.htm

Prebivalstvo po velikih in petletnih starostnih skupinah in spolu, občine, Slovenija, polletno. Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 10. 5. 2011, iz <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

Zapisnik občnega zbora Smučarskega društva Šentjernej, 22. 2. 1983.

Osebni razgovori z: Janezom Kuhljem, 30. 11. 2010; 13. 5. 2011

Janezom Selakom, 25. 1. 2011

Branetom Krošljem, 16. 2. 2011

Anico Kos, 17. 2. 2011

Stanetom Koligarjem, 10. 1. 2011

Silvotom Videtom, 20. 11. 2010
Poldetom Bučarjem, 13. 5. 2011; 17. 5. 2011
Jožetom Luzarjem, 11. 1. 2011
Francem Luzarjem, 19. 3. 2011
Aleksandrom Lavševičem, 19. 5. 2011
Francem Pavcem, 1. 2. 2011
Jožetom Goršetom, 18. 4. 2011
Marjanom Gorencem, 28. 3. 2011
Matejem Rešetičem, 2. 3. 2011
Borisom Gabričem, 12. 6. 2011

Fotografije:

Slika 1: Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011.

Slika 2: Pionirski list, 4. 4. 1973, str. 28.

Slika 3: Šebek, Ž. (2005). 120 let konjskih dirk v Šentjerneju. Šentjernej: Klub za konjski šport, str. 23.

Slika 4: Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011.

Slika 5: Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011.

Slika 6: Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011.

Slika 7: Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011.

Slika 8: Kuhelj, J., osebni arhiv, pridobljeno 13. 5. 2011.

Slika 9: Luzar, R., osebni arhiv, pridobljeno 14. 5. 2011.

Slika 10: Rangus, V. (1992). Razvoj rokometu v občini Novo mesto od pričetkov do leta 1991, najpomembnejši dosežki v tem obdobju ter ocena nadaljnjih razvojnih možnosti panoge v občini. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, str. 97.

Slika 11: Luzar, F., osebni arhiv, pridobljeno 14. 5. 2011.

Slika 12: Vide, S., osebni arhiv, pridobljeno 20. 11. 2010

Slika 13: Dolenjski list, 28. 4. 1977, str. 11.

Slika 14: Dolenjski list, 30. 5. 1974, str. 9.

Slika 15: Dolenjski list, 25. 12. 1975, str. 9.

Slika 16: Bučar, P. Arhiv, pridobljeno 15. 5. 2011.

Slika 17: Gorenc, M. Arhiv, pridobljeno 22. 3. 2011.